

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Kaur Paves

**Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi
representatsioon Äripäevas ja Õhtulehes**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Prof. Dr. Marju Lauristin

Tartu 2012

Sisukord

1. Sissejuhatus.....	3
2. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad.....	7
2.1 Meedia roll demokraatlikus otsustusprotsessis. Avaliku diskussiooni tähtsus arutlevas demokraatias.....	7
2.2 Kõneaine kujundamine ja argumentatsioon.....	8
2.3 Eesti meedia ja Euroopa avalik sfäär.....	9
2.4 EFSF.....	10
2.5 EFSF ja Eesti.....	12
3. Probleemipüstitus ja uurimisküsimused.....	13
3.1 Probleemipüstitus.....	13
3.2 Uurimisküsimused.....	14
4. Uuringute metoodika ja kirjeldus.....	16
4.1 Valimi moodustamise põhimõtted.....	16
4.2 Meetod.....	16
4.3 Sisuanalüüsi läbiviimine.....	17
4.3.1 Analüüsiühik.....	17
4.3.2 Kategooriate süsteem kvantitatiivsel sisuanalüüsil.....	17
4.3.3 Kvalitatiivse sisuanalüüsi läbiviimine.....	17
5. Analüüsi tulemused.....	22
5.1 Teema kajastuse jaotus ajateljel.....	22
5.2 Domineerivad kõneisikud.....	24
5.3 Väljaannete hoiakud EFSFi suhtes.....	29
5.4 Argumentide analüüs.....	30
5.4.1 Argumentide modaalsuste esinemissagedus.....	31
5.4.2 Argumentide aluste esinemissagedus.....	31
5.4.3 Argumentide lokaalsuste esinemissagedus.....	32
5.4.4 Argumentatsiooni modaalsuse seos kõneisiku staatusega.....	33
5.4.5 Argumentatsiooni aluse seos kõneisiku staatusega.....	34
5.4.6 Argumentatsiooni lokaalsuse seos kõneisiku staatusega.....	35

5.4.7 Argumentatsiooni aluse seos modaalsusega.....	36
5.4.8 Argumentatsiooni modaalsuse seos lokaalsusega.....	47
5.4.9 Argumentatsiooni aluse seos lokaalsusega.....	51
6. Järeldused ja diskussioon.....	65
7. Kokkuvõte.....	72
8. Summary.....	75
9. Kasutatud kirjandus.....	78
10. Lisad	79
10.1 Lisa 1. Kodeerimistabel.....	79
10.2 Lisa 2. Täidetud kodeerimistabel.....	80

1. Sissejuhatus

Bakalaureusetöö teema valikul lähtus autor nähtuse ajakohasusest ja olulisusest, kuivõrd 29. septembril aastal 2011 otsustas Riigikogu Eesti osaluse Euroopa Finantsstabiilsuse Fondis ning otsus tähendas kahe miljardi euro suuruses laenude garanteerimist. Ajakirjandustudengina läheneb autor teemale läbi meediakajastuse, viies läbi uuringu Äripäeva ja Õhtulehe *online*-väljaannetes ilmunud materjali põhjal. Tegemist on autori seminaritöö edasiarendusega: seminaritöö raames uuris autor sama teemat ainult Äripäeva näitel.

Äripäev sai uuringuks valitud peamiselt kahel põhjusel: esiteks on väljaande *online*-versioonis EFSFi-teemalisi artikleid ilmunud kvantitatiivselt kõige rohkem ning teiseks on alust väljaannet Eesti ainsa majanduslehena pidada rahandusteemal kõige pädevamaks. Peaaegu sama palju on EFSFist kirjutanud Postimees, ent kaalukauss langes Äripäeva kasuks eetilise vastuolu tõttu, kuivõrd töö autor on Postimehe töötajana osa teemakohastest artiklitest ise kirjutanud.

Teiseks väljaandeks valis autor Õhtulehe, kuivõrd kajastus on sellegi lehe *online*-väljaandes laialdane ning orientatsioonilt võib ajalehte pidada tinglikult Äripäeva vastandiks.

Äripäev nimetab oma sihtgrupiks ettevõtlikku inimest (Äripäev 2012), mis annab aluse pidada väljaannet poliitilisel skaalal paremale kalduvaks, samas väidab Õhtuleht iseenda lühitutvustuses otsesõnu: *Õhtuleht on Eesti ainus tabloidväljaanne ja ei häbene seda.* (Õhtuleht 2012) Keskendumine “tavainimesele” viitab ajalehe vasakpoolsele orientatsioonile.

Konkreetselt *online*-versioonidele keskendus autor mõlemal väljaandel olemasoleva mugava ja ammendava otsingusüsteemi tõttu, eeldades, et tendentsid põhijoontes paberlehtedest ei erine.

Töö eesmärgina näeb autor vastuse otsimist küsimusele, kas Äripäeva ja Õhtulehe sisu kujundab avalikus arvamuses mingit konkreetset seisukohta EFSFi liitumise vajalikkuse suhtes ning millisel viisil (analüütilisel või normatiivsel) seda tehakse.

Laiemas plaanis aga uurib autor, kuidas suhestub Eesti avalikkus EFSFi temaatika kaudu Euroopa kui terviku probleemidega.

Intuitiivselt võib eeldada, et Äripäevas domineerivad fondiga liitumist toetavad arvamusiidrid ja seisukohad, Õhtulehes aga fondi vastased.

Seda näitab näiteks vastuolu 20. septembri hääletustulemuse (59 saadikut poolt, 18 vastu) ning juunis Äripäeva poolt TNS Emorilt tellitud arvamusküsitluse vahel, kus 58 protsenti elanikkonnast oli pigem hättasattunud eurosooni riikide abistamise vastu (Rozental & Oja 2011). Selle põhjal võib eeldada, et rohkem ühiskonna eliidile suunatud Äripäev kajastab enam valdavalt fondi toetava poliitilise ja majandusliku lavviku seisukohti, samas kui Õhtuleht esindab laiemaid inimhulki.

Eelnevast tulenevalt valis autor analüüsitava materjali avaldamise lõpphetkeks kella 21:57 29. septembril 2011, mil Riigikogus algas "Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi raamlepingust ja selle muudatustest tulenevate kohustuste täitmise tagamine" eelnõu hääletus, eeldades, et kuni selle hetkeni ilmunud artiklidel oli teoreetiliselt võimalik hääletustulemust mõjutada (Riigikogu 2012). Alguupäevaks valis autor fondi loomise kuupäeva 9. mail 2010.

Teine peatükk toob välja töö teoreetilised ja empiirilised lähtekohad. Kasutatud teoreetilised käsitlused keskenduvad meedia rollile demokraatliku otsustusprotsessi ja kõneaine kujundajana, empiiriline materjal kirjeldab aga EFSFi olemust ja suhet Eestiga.

Kolmas peatükk püstitab töö teljeks olevad probleemid: kuidas täidab meedia oma rolli arutleva demokraatia ülalhoidjana ning kuidas suhestub Eesti meedia EFSFi temaatika käsitlemise kaudu Euroopa avalikku sfääri? Probleemi täpsustavad konkreetsemad uurimisküsimused.

Neljas peatükk toob välja valimi ning selgitab metoodika – integreeritud tekstianalüüsi – olemust.

Viies peatükk kirjutab uurimisküsimuste kaupa lahti uurimisküsimuste vastused.

Kuues peatükk teeb tulemustest järeldused ning pakub välja ideed teema edasiseks uurimiseks.

Seitsmes peatükk võtab viis eelnevat kokku.

2. Teoreetilised ja empiirilised lähtekohad

2.1 Meedia roll demokraatlikus otsustusprotsessis. Avaliku diskussiooni tähtsus arutlevas demokraatias

Meedia rolli ühiskonnas on raske alahinnata: anglosaksi maades peetakse meediat neljandaks ja Põhjamaades lausa kolmandaks riigivõimuks. (Bagerstam 1997) Sellest tuleneb meedia kohustus hoida avaliku diskussiooni kaudu üleval arutlevat demokraatiat.

McQuaili (2000) järgi saab meedia mõjusid liigitada kahest dimensioonist – kavatsuslikkusest ja ajast - lähtudes. Kavatsuslikkuse telje ühes otsas paiknevad ettekavatsetud ja teises ettekavatsemata mõjud, ajatelg aga jaguneb lühiajaliste ja pikaajaliste mõjude vahel.

Eelnevast lähtudes on Golding (1981, McQuail 2000 kaudu) teinud vahet erinevatel uudisekontseptsioonidel ja nende mõjudel. Goldingu väitel võidakse uudiste puhul ettekavatsetud lühiajalisi mõjusid käsitleda kallutatuseks, ettekavatsemata lühiajalised mõjud liigitatakse ebateadlikuks kallutatuseks, ettekavatsetud pikaajalisi mõjusid nimetatakse poliitikaks ja ettekavatsemata pikaajalisi mõjusid ideoloogiaks.

Neid kontseptsioone ja mõjusid võiks leida ka EFSFi seotud otsustusprotsessist.

Kõige ilmsem lühiajaline mõju, mida valimis olevad artiklid võiksid omada, on Riigikogu EFSFi teemalise hääletuse tulemus, mida mõjutavad selgelt kallutatud poliitikud ja pigem ebateadlikult kallutatud teised arvamusiidrid. Pikaajaliste mõjude alla võiks liigitada Euroopa integratsiooni, mida just EFSFi pooldajad peamise argumendina rõhutavad. Poliitika tähendaks sealjuures konkreetseid erakondlikke, ideoloogia maailmavaatelisi eesmärke.

Käesolev töö siiski meedia mõjusid nii otseselt ei uuri, retseptiooniuringuid selle raames läbi viidud ei ole. Pigem üritab töö mõtestada meedia rolli arutleva demokraatia täideviijana, mida ta Lauristini (2012) väitel peaks täitma.

Lauristini (2012) kohaselt on poliitika representatsioon meedias alati ka ühiskonna võimusuhte representatsioon. Seda teesi EFSFi kitsendades võib väita, et Äripäevas ja Õhtulehes ilmunud arvamusküsitlustes domineerivad hoiakud näitavad ühiskonnas üldiselt valitsevaid võimusuhteid.

Enne käesolevat tööd märgivad EFSFi toetust kaks kvantitatiivset suurust. Esimene neist on häälte jaotus Riigikogus 29. septembril 2011 läbi viidud hääletusel, mille kohaselt toetas Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi raamlepingust ja selle muudatustest tulenevate kohustuste täitmise tagamise eelnõud 59 Riigikogu liiget ning vastu oli 18; puudus 25 liiget. Ainult kohalviibijaid arvesse võttes oli EFSFi pooldajate ja vastaste suhe seega 77%-23%. Teiseks pädevaks allikaks arvamuste jaotumise kohta on Äripäeva poolt juunis 2011 TNS Emorilt tellitud küsitlus teemal “Kas Eesti riik peaks rahaliselt toetama võlakriisis olevaid Euroopa Liidu riike?”. 500 vastanust 25 protsenti eelistas vastust “ei toeta üldse”, 33 protsenti vastust “pigem ei toeta”, 34 protsenti vastust “pigem toetan” ning 8 protsenti vastust “kindlasti toetan”. Üldistatult jagunes pooldajate-vastaste suhe seega 42%-58%.

Vaatamata tõsiasjale, et küsimused, millele nendel kahel juhul vastused anti, sõna - sõnalt ei kattu, on alust huvi tunda, mil määral ja milliste vahenditega on EFSFi toetajad meedia kaudu oma “tõde” kehtestanud, kuna fondiga liitumise pooldajate osakaal erineb seadusandlikus organis ja rahva seas oluliselt. Argumentatsiooni analüüs peab välja selgitama, kas valitsusel on õnnestunud meedias avaldatavate arvamusalalduste kaudu fondiga liitumine legitimeerida.

2.2 Kõneaine kujundamine ja argumentatsioon

Agenda-settingu kontseptsiooni on tabavalt kirjeldanud Bernard Cohen: Ajakirjandus ei pruugi enamasti suuta inimestele ette öelda, mida mõelda, kuid on hämmastavalt

edukas ütlemaks lugejatele, millest mõelda. (1963:13, Bryant & Thompson 2002 kaudu) Käesoleva töö kontekstis peab autor EFSFi kajastamise tasakaalustatusega samaväärseks uurimisobjektiks seda, kui palju või vähe on teemast üldse kõneldud.

Ka Bryant ja Thompson (2002) mõönavad, et sadade päevas aset leidvate uudisväärtuslike juhtumite tõttu ei ole ajakirjanikel võimalik rahvale edastada kõiki uudiseid, sest tekivad ajalised ja ruumilised piirangud. Seega peavad ajakirjanikud ja toimetajad otsustama, milliseid lugusid kajastada ning milliseid ignoreerida. Seda tehes agendat seataksegi.

Eelnevast tulenevalt toovad Bryant ja Thompson (2002) sisse meediaprofessionaalide kui väravavahtide mõiste: kuna uudiseid, mida tasuks kajastada, on alati rohkem kui meediaruumi, tuleb ajakirjanikel ja toimetajatel suurema osa info ees „värav kinni panna”.

Töö üheks eesmärgiks ongi välja selgitada, kuivõrd edukalt on Äripäeva ja Õhtulehe toimetus selle rolliga hakkama saanud: kas lastakse valimatult läbi ka ebaolulist või on väravad hoopis liiga kõvasti kinni pandud. Tõsi, uurida saab seda kaudselt ja oletuslikul tasandil, sest pole tehtud ekspertintervjuusid ajakirjanikega, mis võimaldaks välja selgitada, millest on erinevate arvamuste avaldamisel lähtunud ning kui suures osas on võimalikke arvamusi liidreid avalikust debatist kõrvale jäetud.

Et puudub vahetu ülevaade toimetute tööprotsessist, keskendub töö autor artiklites välja käidud argumentide analüüsile, et selle põhjal üldisemalt välja tuua, millistel tasanditel on EFSFi teemat lugejale tutvustatud. Sügavat diskursusanalüüsi pole küll läbi viidud, ent empiirika alusel on võimalik hinnata, kas argumentatsioon on jäänud deklaratiivsele tasandile või on jõutud ka teema analüüsimiseni.

2.3 Eesti meedia ja Euroopa avalik sfäär

Meediaväljaannete suhtumine EFSFi ei huvita töö autorit asjana iseenesest, vaid pigem indikaatorina, mis mõõdab Eesti suhestumist Euroopa avalikku sfääri.

Alust selleks annab 2005. aastal rahvusvahelise projekti Adequate Information Management (AIM) raames läbi viidud uuring, milles uuriti Euroopa Liiduga seonduvate uudislugude kajastamist 11 Euroopa riigi, sealhulgas Eesti erinevates meediakanalites (Tammpuu 2010).

Põhjust teemat uurida on, sest nagu tõdevad autorid, paistab riikide pingereas Eesti silma kõige tagasihoidlikumate tulemustega, mis puudutavad Eesti kodanike huvitatust EL-i informatsioonist ja hinnanguid selle informatsiooni olulisusele (Tammpuu 2010).

Selget süüd näevad uuringu autorid siin ka meedial. *Ajakirjanduse puhul möönab {Euroopa} Komisjon, et vaatamata mitmetele pingutustele muuta Euroopa Liitu puudutav informatsioon ajakirjanikele paremini ja operatiivsemalt kättesaadavamaks, on Euroopa Liidu teemade kajastamine meedias jäänud endiselt piiratud ja lünklikuks. (Tammpuu 2010:13)*

Uuringu analüüs toob välja lokaalsuse aspekti, millele ka käesolev bakalaureusetöö EFSFi seisukohast tähelepanu pöörab. Nimelt nähtub tulemustest autorite sõnutsi, et erinevates rahvuslikes uudisruumides ja meediaväljaannete toimetustes ilmneb tugev tendents Euroopa küsimuste nn rahvuslikustamisele (Tammpuu 2010). Käesolevas töös uurib seda küsimust tekstianalüüs, millest peaks selguma, millises vahekorras kasutavad EFSFist kõnelevad isikud oma argumentides Eesti ja laiemast (Euroopa Liit, eurotsoon, kogu maailm) huvidest lähtuvaid seisukohti. Saab näha, kas vastab tõele väide, mille kohaselt ilmneb ajakirjanduspraktikate ja põhimõtete ning Euroopa Liidu poliitilise retoorika võrdlusel nn rahvusliku huvi *versus* Euroopa ühishuvi diskursuse vastandumine (Tammpuu 2010).

2.4 EFSF

EFSF (ingl. k. European Financial Stability Facility) on 2010. aasta 9. mail euroala liikmesriikide poolt loodud fond, millele pani aluse eurotsooni rahandus- ja majandusministrite nõupidamine (Ecofin). Fondi eesmärgina on ametlikult sätestatud

finantsstabiilsuse tagamine ühisraha kasutatavates riikides rahanduslike garantiide jagamise kaudu (EFSFi... 2012)

EFSFi käsutuses on järgnevad instrumendid (EFSFi... 2012):

- laenude jagamine finantsraskustes olevatele riikidele
- sekkumine võlaturgudele
- ennetatavate programmide teostamine
- finantsasutuste rekapitaliseerimine läbi valitsustele antud laenude

17-liikmelise eurotsooni liikmesriigid olid 2011. aasta 29. septembri seisuga EFSFi garanteerinud kokku 780 miljardi euro ulatuses, tagades fondi laenuvõimekusseks 440 miljardit eurot. Kõik kolm juhtivat reitinguagentuuri Standard & Poor's, Moody's ja Fitch olid kuni 16. jaanuarini 2012 EFSFi hinnanud kõrgeima olemasoleva krediidireitinguga, ent siis langetas Standard & Poor's fondi reitingut ühe palli võrra, seostades selle tagatise andjate seas olulist rolli mängivate Prantsusmaa ja Austria riigireitingu langetamisega (Postimees 2012).

EFSFi ratifitseerisid kõigi 17 riigi seadusandlikud kogud, 29.septembril 2011 ka Eesti Riigikogu.

Tegemist on Luksemburgis registreeritud eraõigusliku juriidilise isikuga, mille aktsiad kuuluvad eurotsooni riikidele.

Praeguse seisuga on EFSF garanteerinud Iirimaa, Portugali ja Kreeka laene. Töö keskpunktiks oleval 29. septembril 2011 Kreeka veel abisaajate nimekirjas ei olnud (ESFFi... 2012)

Käesoleva töö sõlmpunktiks oleva Riigikogu otsuse "Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi" raamlepingust ja selle muudatustest tulenevate kohustuste täitmise tagamine" eelnõu seletuskiri annab teada, et esmaseks ajendiks EFSFI rajamiseks andis 2010. aasta alguses raskustesse sattunud Kreeka, mis küll ise EFSFilt seletuskirja avaldamise hetkel laenu pole saanud (Riigikogu... 2011).

EFSFiga paralleelselt tegutseb Euroopa Finantsstabiilsusmehhanism EFSM, mille on loonud Euroopa Liidu nõukogu. EFSMi kaudu laenab raha Euroopa Liit, et seda siis võlgnikriikidele edasi laenata, ning selle maht on 60 miljardit eurot. Võlgnikriikidele on laenu andnud ka Rahvusvaheline Valuutafond (IMF). ESM võtab EFSFi kohustused üle aastal 2013 (Tupits 2011).

2.5 EFSF ja Eesti

7. juunil 2010, mil EFSF euroala liikmesriikide rahandusministrite tippkohtumisel vastu võeti, Eesti veel eurosooni ei kuulunud ning seega otsusetegemise juures sõna sekka ei saanud. Selles osas eristub Eesti kõigist teistest EFSFi panustanud riikidest. Ent 2011. aasta 1. jaanuarist eurosooniga liitudes võttis Eesti endale sisuliselt ka kohustuse EFSF ratifitseerida (Riigikogu... 2011).

Eesti liitumine EFSFiga viibis, sest raamlepingut muudeti 2011. aastal kaks korda. EFSFi osanike maksimaalse võimaliku garantiimahu suurendamise, krediitkvaliteedi tõstmise ja toetusinstrumentide laiendamise vajadus kiideti heaks 2011.a. märtsi Ülemkogul. Kriisi süvenedes otsustati täiendavalt suurendada EFSFi paindlikkust kriisile reageerimisel ka 21. juuli 2011 EL-i valitsusjuhtide avaldusega (Riigikogu... 2011).

Eesti osalus moodustas aktsionäriks astudes 0,2558% EFSFi aktsiakapitalist. Et aga Kreeka, Iirimaa ja Portugal on garanteerivate riikide seast välja arvatud, tõsis Eesti osalusprotsent garanteerivate riikide arvus. Rahandusministeeriumi arvutuste kohaselt kujuneb Eesti osaluseks 0,28%. Eesti osalus 780 miljardilises garantiide kogumahas jääb veidi alla 1,995 miljardi euro (Tupits 2011).

Olles EFSFi aktsionär, hakkas Eesti garanteerima neid EFSFi võlakirjaemissioone, mis korraldatakse pärast tema saamist EFSF aktsionäriks (Tupits 2011)

29. septembril võttis Riigikogu EFSFiga liitumise sätestava eelnõu vastu. Poolt oli 59 ja vastu 18 saadikut (Riigikogu... 2011).

3. Probleemipüstitus ja uurimisküsimused

3.1 Probleemipüstitus

Bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida EFSFi kajastust Äripäeva ja Õhtulehe veebiväljaannetes ning seda peamiselt avaliku arvamuse kujundamise seisukohast.

Huvitavaks peab autor juba sedagi, kui suures osas on eelnõu, mille vastuvõtmine seob Eesti ligikaudu kolmandiku riigieelarvest moodustava laenusumma garanteerimisega, üldse enne otsustavat Riigikogu hääletust riigi ainsas majanduslehes ning ainsas puhtakujulises tabloidis kajastust saanud. Samuti pöörab autor tähelepanu materjali jaotusele ajateljel 2010. aasta 7. juunist 2011. aasta 29. septembrini, et jõuda põhjusteni, miks on fondiga liitumise toetajate retoorika järgi paratamatu kohustuse teema ühel ajahetkel olnud aktuaalne ja teisel mitte.

Ühtlasi loodab autor luua suurema selguse selles vallas, millised kõneisikud teema kajastamisel domineerivad ning milliseid argumente kasutavad oma seisukohtade toetamiseks EFSFiga ühinemise pooldajad ja vastased. Samuti soovib autor välja selgitada, kas üks kahest seisukohast domineerib, ja kui, siis kumb – seda nii kvantitatiivsetel kui kvalitatiivsetel alustel.

Laiemas plaanis püüab autor välja selgitada, kuidas toimib meedia EFSFi küsimuses arutleva demokraatia platvormina, nagu ta seda Lauristini (2012) kohaselt demokraatlikus poliitilises kultuuris peaks tegema. Sellest tulenevalt on vaja välja selgitada, kas ja kuidas joonistub uuritavatest arvamusartiklitest välja analüüs. Selle alternatiiviks oleks oma väidete tõestamiseks kasutatavate argumentide jätmine deklaratiivsele tasandile.

3.2 Uurimisküsimused

1. Kuidas jaotuvad EFSFi puudutavad arvamused artiklid ja ühe allika arvamusel põhinevad uudisartiklid ajateljel?

Küsimus lähtub eeldusest, et Eesti ühinemine EFSFiga tõusis meedias päevakorda alles vahetult enne otsustavat riigikogu istungit, seda vaatamata faktile, et fond loodi juba 2010. aasta mais ning seoses Eesti ühinemisega eurosooniga, mis lõplikult sai selgeks 2010. aasta juunis, oli sellest hetkest ka teada võimalik panustamine EFSFi. Vahele jäid ka parlamendivalimised, millele eelnenud debatis (erinevalt näiteks samal aastal parlamenti valinud Soomest) EFSF kõneaineks ei kujunenud.

Oletuse kohaselt on meedia käitunud teema osas sama loiult kui poliitikud ja avalikkus üldisemalt - ammu teada olnud kohustus tuli Riigikogus arutluse alla alles kolm päeva enne hääletust ning alles siis hakkasid seni vaikinud arvamusiidrid suures osas häält tegema. Teisalt muidugi võimaldab vahetult otsusele eelnev kajastus seda kõige paremini mõjutada, mistõttu seesuguse soovi korral ongi mõistlikum sõnavõtt viimasele hetkele ajastada.

2. Milliste kõneisikute arvamused jäävad üldises meediakajastuses domineerima?

Küsimus lähtub mõnes mõttes esimesest küsimusest: kui üldine aktiivsus teemast kõnelemisel on madal, siis järelikult ei mahu ka kuigi palju viimasel hektel aktiveerunud sõnavõtjaid leheveergudele ning võib täheldada üksikute kõneisikute esiletõusu.

Lisaks on teema suhteliselt komplitseeritud, mistõttu võib eeldada, et väikses Eestis lihtsalt ei leidu kuigi palju arvamusiidreid, kel selle kohta midagi pädevat öelda oleks.

3. Milline on arvamused valdav hoiak Äripäevas?

Kuivõrd Riigikogu eelnõu avalikkuse kriitikast hoolimata kiirkorras vastu võttis, võib eeldada, et saadikud tajusid ka teatud toetust inforuumist ning end ärieliidile müüvalt Äripäevalt võiks siin oodata pigem toetust parempoolse valitsuse tegemistele. Kui teemat käsitleti tema olulisuse kohta suhteliselt vähe ning arutelu avati liiga hilja, ei jõudnud ametlikule joonele vastanduv kriitika ilmselt piisavalt hoogu koguda.

4. Milline on arvamused valdav hoiak Õhtulehes?

Võimalikult suurt läbimüüki lootev ja kindlaid sihtgruppe mitte eristav Õhtuleht peab sisu luues kogu rahva arvamust Äripäevast enam arvesse võtma.

5. Millised on peamised kasutatavad argumendid fondiga ühinemise poolt ja vastu?

Lähtuvalt eeldusest, et kahe väljaande hoiakud on erinevad, peaksid ka kasutatavad argumendid lähtuma erinevatest alustest.

4. Uuringute metoodika ja kirjeldus

4.1 Valimi moodustamise põhimõtted

Esialgseks artiklite üldkogumiks said Äripäeva ja Õhtulehe veebiväljaannetes kuni kella 21:57ni 29. septembril 2011 ilmunud artiklid, milles oli mainitud täheühendit EFSF. Nimelt just sel kellajal kuulutas Riigikogu eesistuja hääletuse fondiga liitumise üle alanuks (Riigikogu... 2011). Materjali algkuupäevaks valis autor fondi loomise kuupäeva 9. mail 2010.

Kokku ilmus Äripäeva veebiväljaandes nimetatud ajavahemikul 144 ning Õhtulehe veebiväljaandes 30 EFSFist kõnelevat artiklit.

54 Äripäeva ja 17 Õhtulehe artiklit kannavad EFSFi suhtes selget hoiakut: nendeks on arvamused, blogivahendused ja allika arvamused põhinevad uudised.

Neist omakorda 25 Äripäeva ning 14 Õhtulehe artiklit võtavad konkreetse seisukoha Eesti ühinemise suhtes EFSFiga: Äripäevas on ilmunud 16 poolt- ja 10 vastuartiklit, Õhtulehes on vastav seis 7:7. Neile artiklitele sisuanalüüs keskendubki.

4.2 Meetod

Kasutatavaks meetodiks on integreeritud argumendianalüüs. Tinglikult jagab autor selle esimese astme kvantitatiivanalüüsiks, mis vastab esimesele neljale uurimisküsimusele ning teise astme kvantitatiivanalüüsiks, mis vastab viiendale uurimisküsimusele. Argumente analüüsivale teise astme kvantitatiivanalüüsile eelneb kvalitatiivanalüüs, mis eristab artiklites sisalduvad argumendid.

4.3 Sisuanalüüsi läbiviimine

4.3.1 Analüüsiühik

Analüüsiühikuks on üks artikkel esimese nelja uurimisküsimuse puhul ning argumentatsiooni sisaldav lõik viienda küsimuse puhul.

4.3.2 Kategooriate süsteem kvantitatiivsel sisuanalüüsil

Kvantitatiivse sisuanalüüsi läbiviimiseks koostas autor koodisüsteemi, mille abil valimisse kuuluvaid artikleid analüüsida. (Vaata Lisa 1 ja Lisa 2.)

Kategooriate seas määratakse ära artikli avaldanud väljaanne: Äripäev või Õhtuleht, Samuti toob autor välja kuuajaliste vahemikena moodustatud ajavahemikud, et välja selgitada artiklite jaotus ajateljel (esimene uurimisküsimus). Samuti kuuluvad kategooriate hulka seisukoha avaldaja staatus (kas ajakirjanik, poliitik, ekspert või eraisik) ja erakondlik kuuluvus (määratakse vaid Eesti autorite puhul), et põhjalikult kindlaks teha domineerivad kõneisikud teine uurimisküsimus). Viimase kategooriana määrab autor artikli hoiaku EFSFiga liitumise suhtes (kolmas ja neljas uurimisküsimus).

4.3.3 Kvalitatiivse sisuanalüüsi läbiviimine

Chiltoni ja Schäffneri (1997) väitel ei saa poliitikat käsitleda ilma keeleta. Nende hinnangul on tõenäoline, et just keelekasutus viib selleni, mida ne nimetame poliitikaks.

Sellest tuleneval ei saa sedavõrd poliitiliselt tundlikul teemal kui EFSF piirduda pealiskaudse kvantitatiivanalüüsiga, vaid tuleb süüvida argumentide sisusse. Järgnevas argumentide lahterdamises on lähtunud Chiltoni ja Schäffneri (1997) eeldusest, et poliitilise kõne lingvistilised detailid on kaugel juhuslikkusest, vaid

detailiselt struktureeritud ning sotsiaalsete ja poliitiliste suhete korraldamisele suunatud. Seega peaks sõnavõtude autorite lingvistilise eneseväljenduse järgi olema võimalik määrata tema hoiakuid, mis otsesõnu ehk välja öeldud polegi.

Kvalitatiivses sisuanalüüsis eristas autor seetõttu kõigis valimisse kuuluvates artiklites esinenud argumendid ning määras nende modaalsuse, põhjenduse ja lokaalsuse.

Eristati viit modaalsuse astet: käskiv, soovituslik, sedastav, kahtlev ja keelav.

Käskivaks hindas autor EFSFiga liitumist toetavad argumendid, mis ei pidanud ühinemisotsust lihtsalt soovitavaks, vaid esitasid selle vältimatu, kohustusliku nõudena, ilma seisukohta proportsionaalselt põhjendamata. Näiteks kuulub sellesse kategooriasse Jürgen Ligi väide artiklis “Ligi kreeklaste abistamisest: ebageeldiv, kuid meile jõukohane” (Õhtuleht 27.09.2011): *Teist varianti lihtsalt pole.*

Soovituslikeks hindas autor EFSFi toetavad argumendid, mis jätsid ruumi vastuvaidlemiseks ning olid esitatud pehmemal kujul kui käskivat modaalsust kandvad argumendid. Näiteks on autor selle kategooria alla liigitanud Taavi Rõivase väite arvamuses “Üle võimete elamise valus lõppvaatus” (Äripäev 29.07.2011): *Eesti ei suuda suure tõenäosusega olla edukas, kui naabrid on maksejõuetud.*

Sedastavateks hindas autor väited, mis esitasid EFSFiga seonduvat kui juba käesolevat paratamatust. Need väited ei olnud suunatud otsuse tegemise suunamisele nagu käskiva modaalsusega väited, pigem käsitletakse neis väidetes liitumist juba eksisteeriva objektiivse reaalsusena. Selliseks väiteks on näiteks Andres Tupitsa argument artiklis “Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks” (Äripäev 20.06.2011): *Eesti saamine EFSFi aktsionäriks võib veil viibida. (võib küll viibida, aga pikas perspektiivis protsessi väärata pole võimalik).*

Kahtlevateks luges autor väited, mis argumentatsiooni toel võimalikku liitumist kritiseerisid, ent ei andnud siiski otsest ei-hääletuse käsku. Näiteks märgib Kadri Simson arvamuses “Valitsus soovib tegutseda näiliselt jõuka riigina” (Äripäev 28.09.2011): *Käendust andes peab alati arvestama sellega, et tegelik laenuvõtja maksetega hätta jääb.*

Keelavatena defineeris autor väited, mis otsesõnu EFSFi vastu hääletama üles kutsusid. Nii väidab Margo Miljand artiklis “Rahvaliit: EFSF muudab Eesti majanduskasvu võimatuks” (Äripäev 29.09.2011): *Eurotsooni võlgade maksmise asemel tuleks tagasi minna rahvusvaluutale.*

Põhjenduste seas eristas autor kuus peakategooriat ning nende alamkategoriad (igäihe juures on toodud ka näide ilma autorita):

1. Kasu, huvi, rahaline tulu

- a. Positiivne saldo saadud abi arvesse võttes. *Saame oma tasulise abi eest Euroopast numbriliselt palju suuremat tagastamatut abi.*
- b. Kohustuse pidamine kardetust väiksemaks. *Tegelik garantii maht Eesti poolt jääb maksimaalsest võimalikust väiksemaks.*
- c. Otsene rahaline võit. *Nii garantiidelt kui abilaenudelt teenib Eesti intressi.*
- d. Euroopa finantstugevus. *Tuleb tagada euroriikide võlakirjaturgude stabiilsus.*
- e. Alternatiivide puudumine. *Alternatiivsed stsenaariumid oleks kulukamad.*
- f. Ülemaailmne tasakaal. *Ebakindlad signaalid Eestilt nõrgestaks maailmamajandust.*
- g. Otsene rahaline kahju. *Euroopa pankade päästmiseks kuluv raha tuleb Eesti reakodaniku taskust.*
- h. Euroopa finantsprobleemid kui võõras mure. *Kreekat päästes päästetakse eeskätt pankasid, mis aga Eestis tegutsevaid pankasid ei puuduta.*
- i. Euro kui põhimõtteliselt vale samm. *Eurotsooni võlgade maksmise asemel tuleks tagasi minna rahvusvaluutale.*

2. Väärtused, põhimõtted

- a. Euroopalik solidaarsus. *Fondis osalemine on osa euroala sisemisest solidaarsusest.*
- b. Integratsioon. *Ühisraha ebaõnnestumine võib tähendada kogu Euroopa integratsiooni idee läbikukkumist.*

- c. Tänuvõlg. *Eesti saab Euroopast tagastamatut abi, mistõttu peaks hoiduma teiste abistamise osas sõna võtmast.*
 - d. Maine. *Otsuse pidurdamine seaks Eesti rahvusvaheliselt piinlikusse olukorda.*
 - e. Võltsmaine. *Valitsus soovib tegutseda näiliselt jõuka riigina.*
 - f. Solidaarsuse puudumine. *Püksirihma pingutanud eestlased peavad kinni maksma prassijate arved.*
3. Seadused, kokkulepped, regulatsioonid
- a. Laenude tingimuslikkus. *Eesti osalus ei tähenda reaalselt raha, vaid laenugarantiisid.*
 - b. Ajavõit. *Eesti saamine EFSFi aktsionäriks võib veel viibida.*
 - c. Kooskõla Eesti põhiseadusega. *Kohustuse võtmine on põhiseadusega kooskõlas.*
 - d. Riigiülesed kokkulepped. *EFSFi alusleping sõlmiti juba enne Eesti ühinemist euroalaga.*
 - e. Veendumus, et tegelik konsensus on riigis olemas. *Konkreetsed programmid Kreeka kärbeta kohta on kokku lepitud.*
 - f. Vastuolu riigieelarve baasseadusega. *Rahanduskomisjon peab algatama vajalikud seadusemuudatused.*
 - g. Küsitav kooskõla põhiseadusega. *Eelnõu kooskõla põhiseadusega on küsitav.*
4. Innustavad või hoiatavad eeskujud, kogemused
- a. Abistatavate hulga piiratus. *Uusi hädalisi riike Kreekale, Iirimaale ja Portugalile lisandumas ei paista.*
 - b. Oht kriisi laienemiseks. *Portugali näitel on näha, kui kergelt võivad nõrgema majandusega riigid sattuda turu surve alla.*
 - c. Abistatavate edulood minevikust. *Läti näidet meenutades ei tohiks hättasattunuid eurotsoonist välja visata.*
 - d. Abivajajate fundamentaalsed vead. *Kreeklased naudivad erinevaid sotsiaalseid hüvesid ega vaja välist abi.*
 - e. Teised abistamast tõrkujad. *Saksamaal kui suurimal EFSFi kohustuste potentsiaalsel garanteerijal peab põhiseaduse järgi parlamendil olema määrav roll.*
 - f. Võimalus eurost loobuda. *Eurotsooni kukkumine ei hävita Euroopat.*

- g. Valitsuse varasem valelik käitumine. *Kreeka teatas juba 2009. aastal makseraskustest, ent sellest hoolimata kinnitas rahandusministeerium viimase hetkeni, et Eesti Kreekat toetama ei pea.*
5. Teaduslikud põhjendused, statistika, arenguloogika
- a. Abiprogrammi jõukohasus. *Abiprogrammid ei pane Eestile üle jõu käivat koormust.*
 - b. Rahva toetus. *Abistamise toetajate hulk [Emori küsitluse järgi 42 protsenti] on isegi üllatavalt suur.*
 - c. Vastasargumentide asjassepuutumatus. *Emotsionaalsed väited õpetajate ja päästjate palgaraha Kreekasse viimisest ei vasta tegelikkusele.*
 - d. Muutunud euroliit. *Praegune rahaliit ei ole enam see, kuhu astusime.*
 - e. Abiprogrammi mittejõukohasus. *Kreeka kahaneva majandusega ei suuda intresse teenindada.*
6. Autoriteetid, traditsioonid
- a. Osalus teistes abistavates organisatsioonides. *Eesti juba on IMF-I liige, mis analoogselt EFSF-iga abilaene annab.*
 - b. Liitumise vajalikkus kui aksioom. *Teist varianti lihtsalt pole.*
 - c. Majandusloogiline õigustus. *Vahel võib olla kasulik pankrotipessa laenu anda.*
 - d. Eesti jõuetus. *Eesti on euroala liikmesriikidest kõige pisem*
 - e. Alternatiivide võimalikkus. *Võimulolijate väide, et EFSFist paremat varianti ei ole, on pelgalt väide.*
 - f. Majandusloogilised vastuargumendid *Risk jääb riskiks, olenemata sellest, kas anda garantiid või laenu.*
 - g. Kommunikatsiooniprobleemid. *Otsus üritatakse läbi suruda kiirkorras õhtuhämaruses.*

Lokaalsust määrates lähtus autor sellest, kas konkreetne argument lähtus Eesti, mõne teise konkreetse riigi, eurosooni, Euroopa Liidu või globaalsest vaatevinklist.

Eesti lokaalsusega argumendid kõnelevad otseselt Eesti kasust või kahjust EFSFiga ühinemisel, näiteks: *Väikesele Eestile on kuulumine tolliliitu olulisem kui suurematele ja mitmekesisema majandusega riikidele.*

Teistele riikidele lokaliseeritud argumendid võtavad aluseks mõne teise konkreetse riigi näite: *Tänu õigeaegsele finantsabile on Lätist saanud jälle edulugu.*

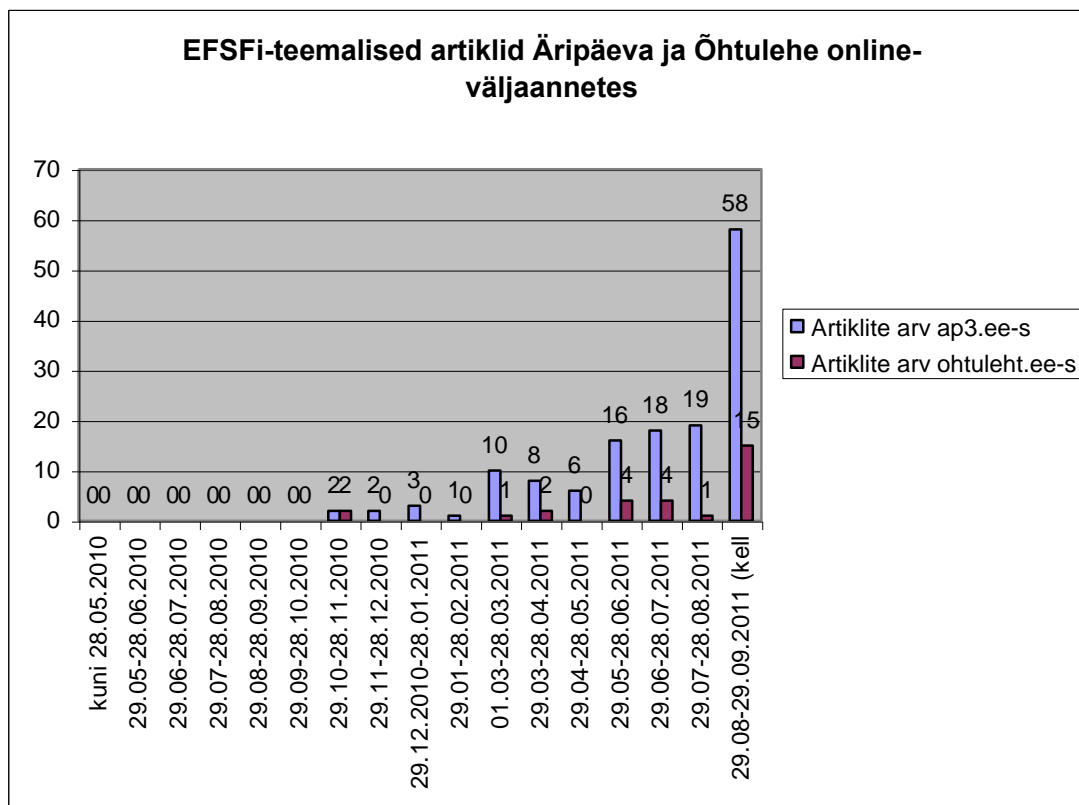
Eurotsooni lokaalsusega argumendid laiendavad fookuse kogu 17 liikmest koosnevale euroalale: *Euroala kindlus saab toetuda kõigi euroriikide majanduslikule edukusele.*

Euroopa Liidu lokaalsusega argumendid laiendavad fookuse tervele 27 liikmesriigist koosnevale Euroopa Liidule: *Euroopa Liidu riikidel pole teist valikut, kui liikmesriigid jalule aidata.*

Globaalse lokaalsusega argumendid lähtuvad ülemaailmsetest huvidest: *Otsuse pidurdamine kajastuks negatiivselt maailma majandusnäitajates.*

5. Analüüsi tulemused

5.1 Teema kajastuse jaotus ajateljel

Graafik 1. Äripäeva ja Õhtulehe veebiväljaannetes ilmunud EFSFi mainitud artiklid ühe kuu pikkuste perioodide lõikes.

Esimene uurimisküsimus tundis huvi, millal tõusis EFSFi temaatika meedias päevakorda, eeldades, et see toimus alles vahetult enne otsustavat hääletust Riigikogus 29. septembril 2011. Samuti eeldas autor, et 6. märtsil 2011 toimunud Eesti parlamendivalimiste eelses debatis ei mänginud EFSF mingit rolli, küll võis siia mingil määral ulatuda 17. aprillil 2011 aset leidnud Soome parlamendivalimiste temaatika, kus eurovastased Põlissoomlased EFSFi kriitika väga teravalt päevakorda tõstsid.

Kokku on EFSFi kuni 29. septembrini 2011 Äripäeva veergudel mainitud 144 artiklis, millest üle kolmandiku on ilmunud viimase kuu jooksul enne otsustavat hääletust.

Õhtulehes on viimase kuu jooksul ilmunud artiklite osakaal koguni üle poole. Viimase kolme kuu peale on kokku ilmunud üle kahe kolmandiku artiklite koguarvust, mistõttu võib väita, et hüpotees hilise kajastuse kohta peab paika. Tähelepanuväärne on ka fakt, et esimene täheühendit mainiv artikkel ilmus Äripäevas alles 23. novembril 2010 ja Õhtulehes 22. novembril 2010, mis näitab, et fondi loomine pool aastat tagasi 9. mail magati täiesti maha.

Samuti ei saa täheldada mingit aktiivsust teema kajastamisel enne Riigikogu valimisi: perioodil 29. jaanuarist 28. veebruarini ilmus vaid üks temaatiline artikkel Äripäevas, Õhtulehes samas mitte ühtegi. Küll on kergelt tõusutrendi näha märtsis-aprillis, kui välisuudiste kaudu jõudis Eesti lugejateni Soome parlamendidebatt.

5.2 Domineerivad kõneisikud

Teise uurimisküsimusena küsis autor, kas Äripäeva ja Õhtulehe veergudel võib tuvastada üksikud konkreetsed kõneisikud, kes EFSFi teemal teistest tunduvalt enam sõna võtavad ja kelle arvamus tänu sellele domineerima jääb.

Autor	Artiklite arv
Jürgen Ligi, rahandusminister	8
Wolfgang Münchau, Financial Timesi kolumnist	5
Andrus Ansip, peaminister	3
Taavi Rõivas, Riigikogu Euroopa asjade komisjoni esimees ja rahanduskomisjoni liige	3
Andres Tupits, Soraineni jurist	2
Angela Merkel, Saksamaa kantsler	2
Eiki Nestor, Riigikogu sotsiaaldemokraatliku fraktsiooni liige	2
George Soros, Avatud Ühiskonna Instituudi ja Sorose fondi juht	2
Wolfgang Schäuble, Saksamaa rahandusminister	2
Äripäeva toimetus	2

Jose Manuel Barroso, Euroopa Komisjoni esimees	2
Sven Sester, Riigikogu rahanduskomisjoni esimees	2
Kadri Simson, Riigikogu Keskerakonna fraktsiooni esimees	2
Andres Arrak, Mainori Kõrgkooli ettevõtluse instituudi direktor	1
Andrus Saare, Riigikogu rahanduskomisjoni liige	1
David Beers, Standard & Poor´si riigireitingute grupi juht	1
Heido Vitsur, Arengufondi majandusekspert	1
Indrek Neivelt, Bank Sankt-Peterburgi nõukogu esimees	1
Jean-Claude Trichet, Euroopa Keskpanga endine juht	1
Jon Moulton, Better Capitali esimees ja investor	1
Jüri Kão, ettevõtja	1
Nicolas Sarkozy, Prantsusmaa president	1
Nouriel Roubini, NY ülikooli professor	1
Olli Rehn, Euroopa Komisjoni rahandusvolinik	1
Peeter Loim, AS Spratfili juht	1
Rainer Saad, realtrade.ee manager ja finantsanalüütik	1
Raivo Vare, Arengufondi nõukogu esimees	1
Saksamaa rahandusministeeriumi pressiteenistus	1
Tarja Halonen, Soome president	1
Timo Soini, Põlissoomlaste erakonna esimees	1
Toomas-Hendrik Ilves, president	1
Peeter Koppel, SEB privaatpanganduse strateeg	1
Herman van Rompuy, Euroopa Ülemkogu president	1
Margo Miljand. Rahvaliidu esimees	1
Randu Riiberg, advokaat	1
Indrek Teder, õiguskantsler	1

Tabel 1. Äripäevas ilmunud EFSFi puudutavates arvamusaluste ja arvamustel põhinevate uudislugudes tsiteeritavate edetabel

Tabel 1 tõestab selgelt hüpoteesi, mille kohaselt EFSFi teemaliste arvamusaluste osas on jäme ots kitsa ringkonna käes.

Ootuspäraselt on ülekaalukalt kõige rohkem sõna saanud rahandusminister Jürgen Ligi, mis on loogiline, sest Ecofini kohtumistelt pärineva infoga saab ja peab avalikkust valgustama just tema.

Samas troonivad edetabeli tipus lisaks Ligile veel tema erakonnakaaslased Reformierakonnast, peaminister Andrus Ansip ja riigikogu rahanduskomisjoni liige Taavi Rõivas, mis seab kahtluse alla väljaande parteilise tasakaalustatuse.

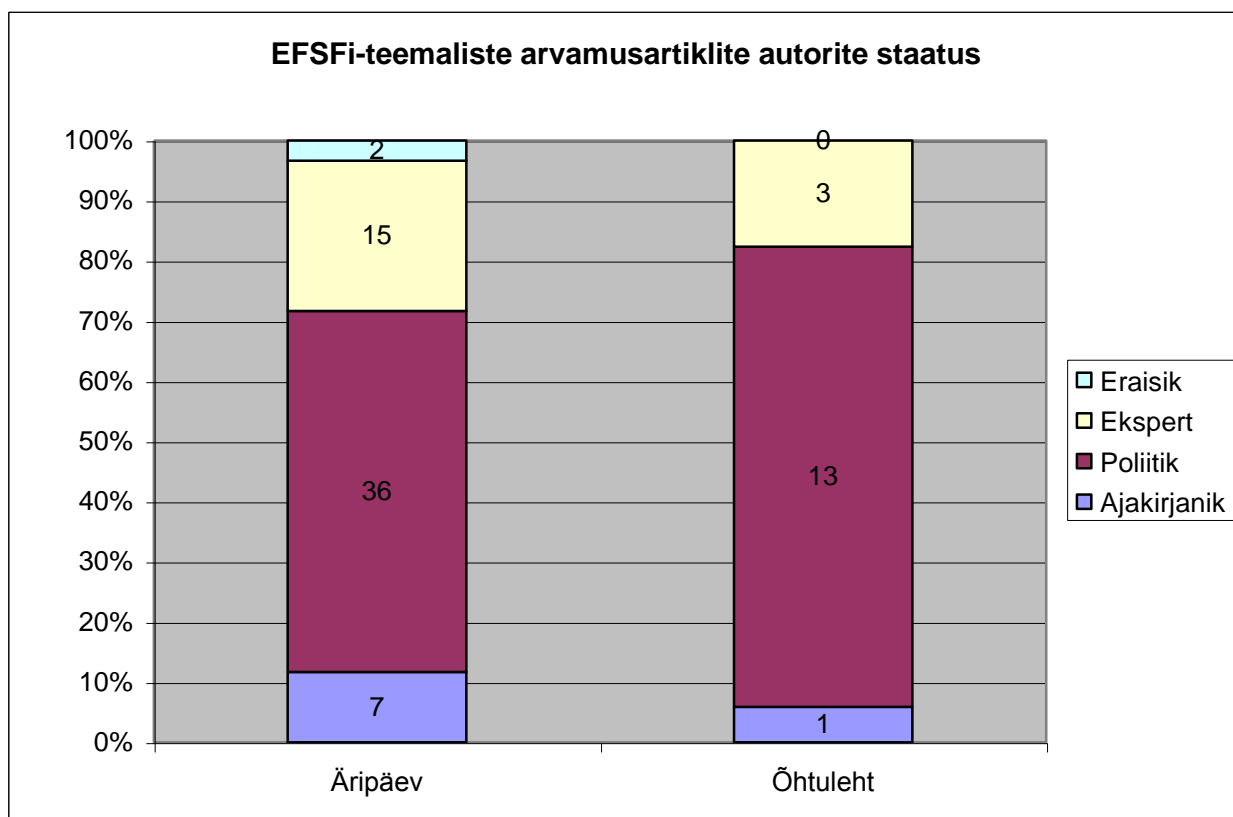
Äripäeva usalduse on pälvinud ka Financial Timesi kolumnist Wolfgang Münchau, kelle EFSFi teemalisi üllitisi on tõlgitud kokku viiel korral. Vaatamata tõsiasjale, et Financial Times kuulub maailma lugupeetumate majandusväljaannete hulka, jätab nii suur kandepind ühekülgsel mulje - ükski teine ajakirjanik oma nime alt sõna ei võtagi, ilmunud on vaid kaks temaatilist Äripäeva juhtkirja.

Autor	Artiklite arv
Jürgen Ligi, rahandusminister	4
Igor Gräzin, Riigikogu liige	4
Õhtulehe toimetus	1
Andrus Ansip, peaminister	1
Ivar Raig, Tallinna Ülikooli Õigusakadeemia majanduspoliitika professor	1
Rainer Vakra, Riigikogu liige	1
Indrek Teder, õiguskantsler	1
Toomas-Hendrik Ilves, president	1
Indrek Neivelt, Bank Sankt-Peterburgi nõukogu esimees	1
Eiki Nestor, Riigikogu sotsiaaldemokraatliku fraktsiooni liige	1
Sven Sester, Riigikogu rahanduskomisjoni esimees	1

Tabel 2. Õhtulehes ilmunud EFSFi puudutavates arvamused ja arvamustel põhinevate uudislugude tsiteeritavate edetabel

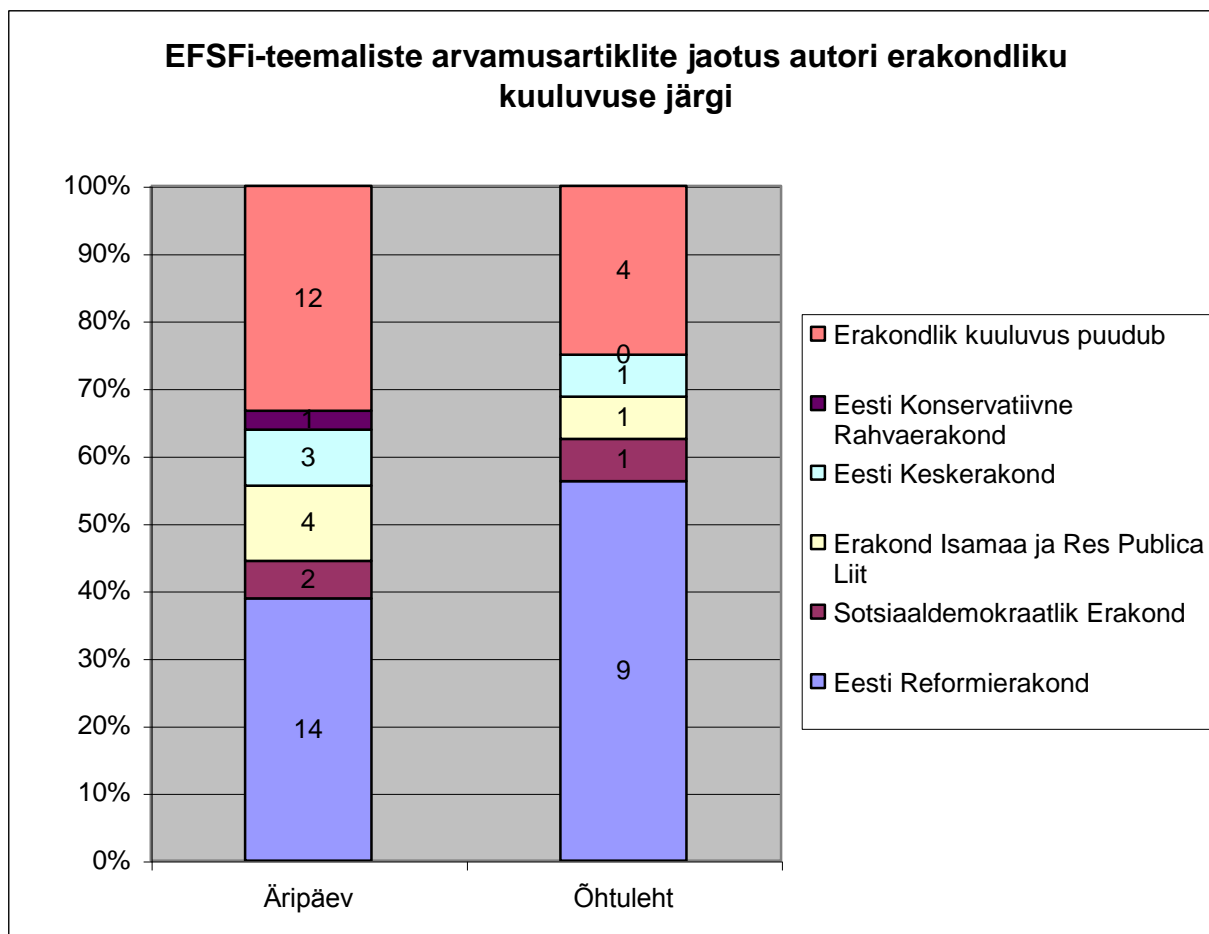
Õhtulehe autorite läbilõige on mõnevõrra teistsugune. Kõige enam on ka selles väljaandes sõna saanud Jürgen Ligi, ent üllatuslikult on sama tulemuse saavutanud

EFSFi suurimaks kriitikuks tõusnud Igor Gräzin. Paradoksaalsel kombel on aga Gräzin Ligi erakonnakaaslaseks.

Graafik 2. EFSFi puudutavate arvamusartiklite autorite staatus väljaannete kaupa.

Graafikult 2 nähtub, et mõlemas väljaandes domineerivad kõneisikute seas poliitikud, kelle sulest või suu läbi on ilmunud nii Äripäevas kui Õhtulehes üle poole EFSFi puudutavatest artiklitest. Seega võib selgelt väita, et teemat on lahatud peamiselt poliitilisest, seega valdavalt normatiivsest vaatenurgast. Eksperte on arutelusse kaasatud tunduvalt vähem ning ka ajakirjanikud ise pole olnud kuigi aktiivsed sõna sekka ütlevad. Kummastaval kombel on “igäühe lehes” Õhtulehes poliitikute ülekaal isegi suurem kui Äripäevas ning ainsat kaks tavalist maksumaksjat (ettevõtjad Jüri Kão ja Peeter Loim) on samuti sõna saanud just Äripäevas.

Graafik 3. Eesti autorite kirjutatud EFSFi puudutavate arvamuskirjutajate jaotus autori erakondliku kuuluvuse järgi.

Graafikul 3 on kujutatud kohalike autorite kirjutatud arvamuskirjutajate jaotust autorite erakondliku kuuluvuse järgi. Lähtutud on autori parteilisest kuuluvusest artikli avaldamise hetkel: nii kuulub enne presidendiks valimist sotsiaaldemokraatide ridadesse kuulunud Toomas-Hendrik Ilves ikka parteitute hulka, samas kui hiljem Keskerakonnast välja astunud Rainer Vakra täiendab antud töö kontekstis ikka Keskerakonna ridu. Rahvaliid, mida esindab käesolevas töös artikliga esimees Margo Miljand, on vahepeal muutnud nime Eesti Konservatiivseks Rahvaerakonnaks.

Mõlemas väljaandes domineerib ilmselgelt valitsuspartei Reformierakond. Ühelt poolt on võib seda pidada loogiliseks, sest äärmiselt politiseeritud teemat on palju kommenteerinud nii peaminister Andrus Ansip kui rahandusminister Jürgen Ligi. Teisalt aga kuulub Reformierakonna ridadesse ka üks EFSFi peamisi kriitikuid Igor Gräzin, mis muudab kajastuse poliitiliselt toonilt juba ühekülgsesks.

Vastupidiselt ootustele on Õhtulehe poliitiline palett isegi parempoolsem ja valitsusmeelsem kui Äripäeval: kahe valitsuserakonna esindajad on kokku andnud ainekogu pooltele EFSFi puudutavatele kodumaiste arvamusiidrite seisukohti väljendavatele artiklitele, Äripäevas jääb see näitaja veidi alla poole.

Äripäev ületab Õhtulehte märkimisväärselt apoliitiliste arvamused poolest, mille põhjust võib näha äriühingute suuremas esinduses.

5.3 Väljaannete hoiakud EFSFi suhtes

Kolmandas uurimisküsimuses küsis autor, millised hoiakud EFSFi suhtes domineerivad Äripäevas.

Kõigepealt tuleb märkida, et kokku ilmunud 144 artiklist vaid 54 kvalifitseeruvad arvamused või ühe allika arvamused põhineva uudislooga alla. Neist 54st omakorda 29 Eestit otseselt ei puuduta ning vaatamata sellele, et nad kannavad endas hinnangut fondile üldiselt, ei saa sealt siiski välja lugeda otseseid soovitusi, kas Eesti peaks fondiga ühinema või mitte. Järelejäänud 25 artiklist on 15 liitumist pooldavad ja 10 selle vastased.

Seega on hüpotees, et Äripäevas domineerivad EFSFi toetavad hoiakud, vähemalt kvantitatiivsetel alustel tõestatud.

Neljandas uurimisküsimus küsis, millised hoiakud EFSFi suhtes domineerivad Õhtulehes.

Vaadeldaval perioodil on Õhtulehes ilmunud seitse EFSFi toetavad ning seitse vastalist arvamused või ühe allika arvamused põhinevat uudist. Seega on hüpotees, et Õhtulehes on EFSFi vastased hoiakud Äripäevast enam esindatud, kvantitatiivsetel alustel tõestatud.

5.4 Argumentide analüüs

Viiendale uurimisküsimusele andis vastuse integreeritud tekstianalüüs.

Argumentide analüüsis kombineeris autor omavahel paarikaupa autori staatuse ning argumentide modaalsuse, põhjenduse ja lokaalsuse.

Modaalsus jaguneb Lauristini (2012) järgi faktilisuseks (tõe loomine, asjaolude sedastamine), direktiivsuseks (käsk, keeld, soov), sidumiseks lubaduse, kohustuse või hoiatuse kaudu, ekspressiivsuseks (hinnanguline, emotsionaalne eneseväljendus) ja deklaratiivsuseks (väärtuste "kuulutamine). Antud töö kontekstis on modaalsuse jaotus aga ümber kohaldatud, nii et faktilisusest on saanud sedastav modaalsus, direktiivsus jagunenud käskivaks ja keelavaks modaalsuseks ning sidumine ja deklaratiivsus soovitavaks ja kahtlevaks modaalsuseks. Ekspressiivsust autor valimis ei täheldanud.

Modaalsust jälgib autor peamiselt selleks, et tuvastada domineerivaid diskursuseid, ehkki diskursusanalüüsini töö ei jõua. Laias plaanis peaksid kahtlev ja soovituslik modaalsus andma analüütilisele diskursusele enam alust kui sedastav, käskiv ja keelav modaalsus.

Argumentatsiooni on autor jaganud kuueks: kasu, huvi ja rahaline tulu, väärtused ja põhimõtted, seadused, kokkulepped ja regulatsioonid, innustavad või hoiatavad eeskujud ja kogemused, teaduslikud põhjendused, statistika ja arenguloogika ning autoriteedid ja traditsioonid. Kuus kategooriat jagunevad omakorda alamkategooriateks.

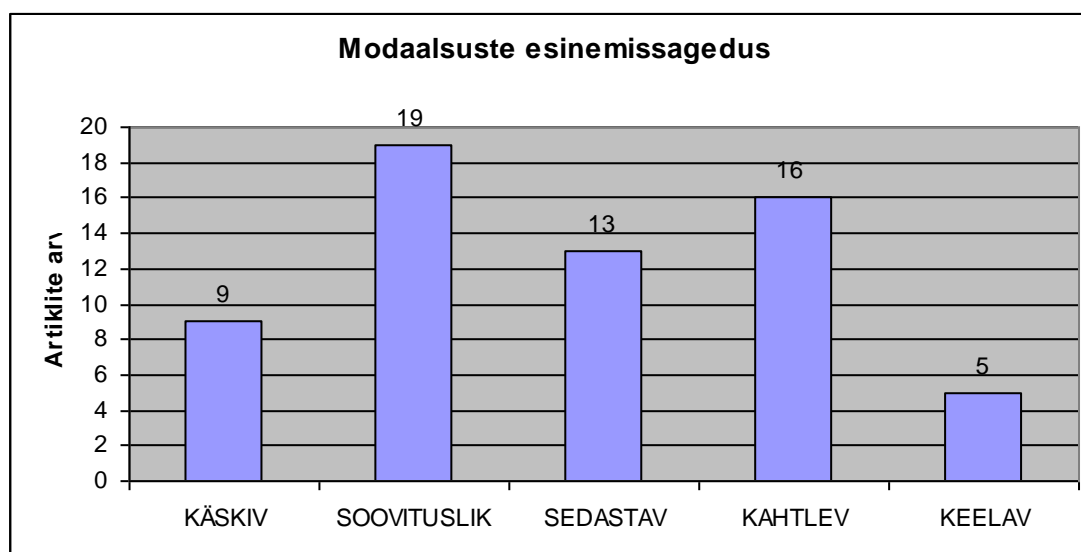
Põhjenduste uurimise eesmärgiks on vastata viiendale uurimisküsimusele, sest nende kaudu ilmneb arvamussliidrite argumentatsiooni sisu.

Lokaalsuse on autor jaganud viieks: Eesti, teiste riikide, eurosooni, Euroopa Liidu keskne ja globaalne lokaalsus.

Argumentide lokaalsuse abil saab mõõta erinevate arvamusiidrite mõtteavalduste haaret: kas see jääb Eesti-keskseks või ulatub ka kaugemale.

5.4.1 Argumentatsiooni modaalsuste esinemissagedus

Alapeatükk reastab erinevad modaalsused nende esinemissageduse järgi. Ühes artiklis esinenud sama modaalsust kandvad argumendid lähevad kirja ühe ühikuna.

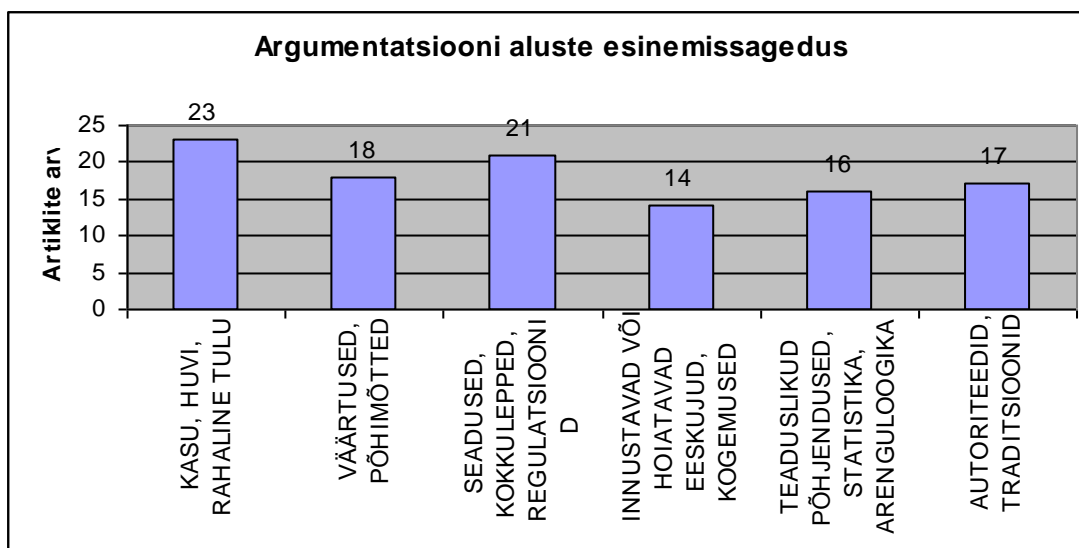
Graafik 4. Erinevate modaalsuste esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamusartiklites.

Graafikult nähtub, et diskutiivsed modaalsused (soovituslik ja kahtlev modaalsus) on normatiivsete modaalsuste (käskiv, keelav ja sedastav modaalsus) suhtes ülekaalus.

Samas torkab silma, et sedastavat modaalsust esineb tervelt 13 artiklis: seega väljendavad üle poole 22 EFSFi pooldavast artiklist veendumust, et tegelikult on liitumisotsus juba sisuliselt tehtud ja igasugune debatt seega hilineud.

5.4.2 Argumentatsiooni aluste esinemissagedus

Alapeatükk reastab erinevad argumentatsiooni alused nende esinemissageduse järgi.

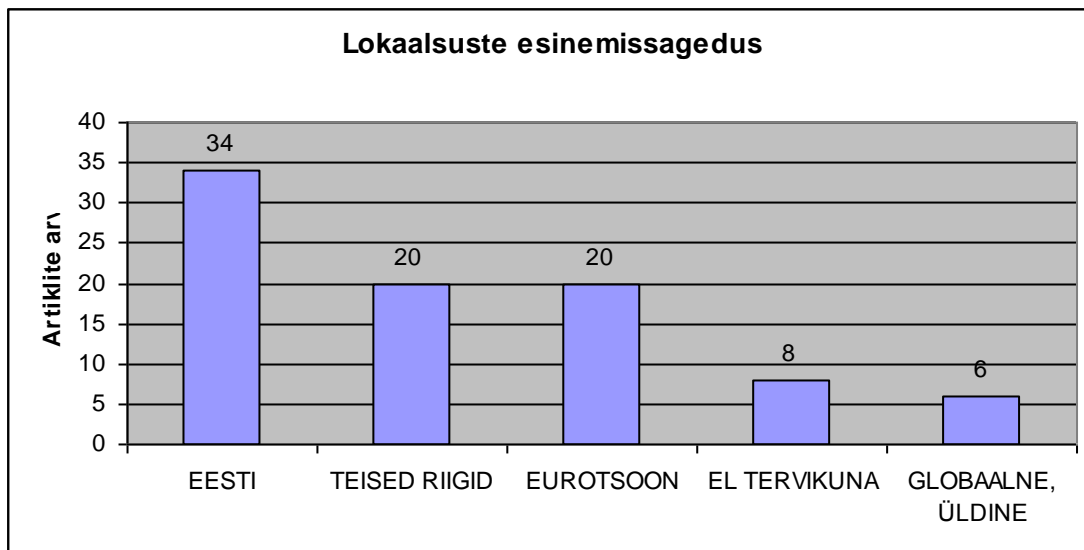
Graafik 5. Erinevate argumentatsiooni aluste esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamusartiklites.

Kõige olulisemaks teguriks peavad erinevates artiklites arvamust avaldanud autorid rahalisi argumente, mis on põhjendustena kasutusel kokku 23 artiklis. Palju ei jää maha ka seadused, kokkulepped ja regulatsioonid (mainimine 21 artiklis), mis on retoorikas tähtsamal kohal kui väärtused ja põhimõtted (mainimine 18 artiklis).

Samas võib ka öelda, et kõik kuus argumentide kategooriat on esindatud üsna tasavägiselt: enim ja vähem mainitud kategooriate esinemisarv erineb alla kahe korra.

5.4.3 Argumentatsiooni lokaalsuste esinemissagedus

Alapeatükk reastab erinevad lokaalsused nende esinemissageduse järgi.

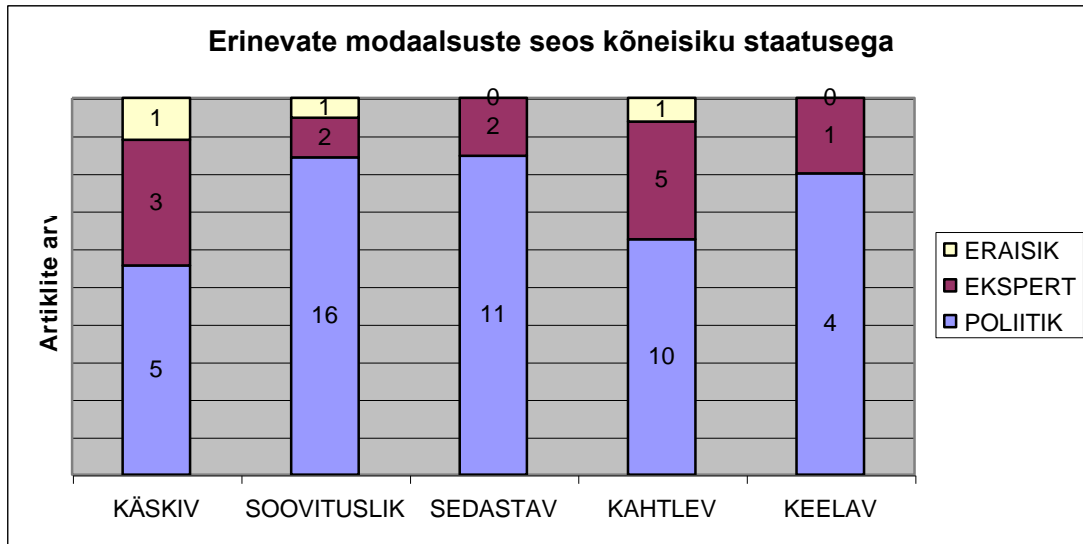

Graafik 6. Erinevate lokaalsuste esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamuskirjeldustes.

Ootuspäraselt on selgelt enim kasutatud Eesti-keskseid argumente. Teisalt on arvestataval hulgal (20 juhul) arvestatud ka teiste riikide ning eurotsooni kui terviku huvisid. Ühtlasi ilmneb, et päästefondi peetakse rohkem kitsamalt eurot kasutavate riikide kui kogu Euroopa Liidu probleemiks.

5.4.4 Argumentatsiooni modaalsuse seos kõneisiku staatusega

Alapeatüki eesmärk on välja selgitada, kuidas erineb kasutatud modaalsuste osakaal kõneisikute staatuse (poliitik, ekspert või eraisik) lõikes.

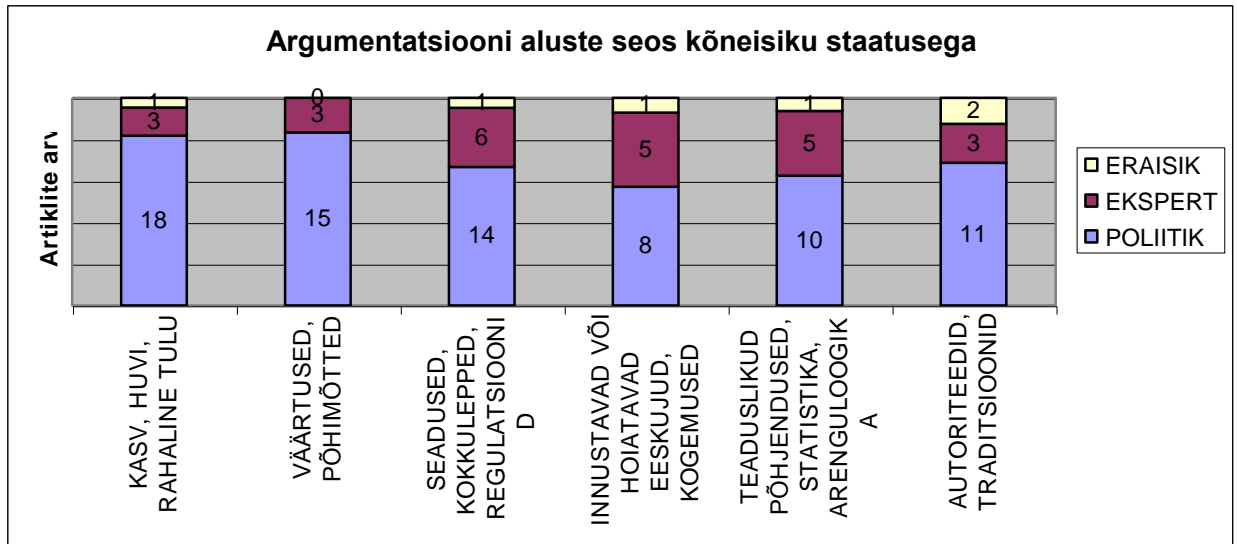
Graafik 7. Erinevate modaalsuste ja kõneisiku staatuse kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamusartiklites.

Graafikult ilmneb, et poliitikutele on suhteliselt omasem soovituslik, sedastav ja keelav modaalsus, ekspertidele aga käskiv ja kahtlev modaalsus. Kuna eraisikuteks võib kõneisikutest liigitada vaid kaks (ettevõtjad Jüri Käo ja Peeter Loim), ei saa nende puhul mingeid tendentse välja tuua.

Kuivõrd nii poliitikud kui eksperdid domineerivad mõnes nii EFSFiga liitumist pooldamist kui sellele vastu olemist iseloomustava modaalsuse kasutamises, ei saa graafiku põhjal väita, nagu oleks poliitikutele või ekspertidele teistest omasem positiivne või negatiivne hoiak. Küll aga on näha, et ekspertide seas domineerib üldiselt kahtlev hoiak, kui aga spetsialist on juba päästefondi poolele asunud, põhjendab ta seda käskivas vormis.

5.4.5 Argumentatsiooni aluste seos kõneisiku staatusega

Alapeatüki eesmärgiks on välja selgitada, kuidas jagunevad argumentatsiooni aluseks olevad põhjendused kõneisikute staatuste lõikes.

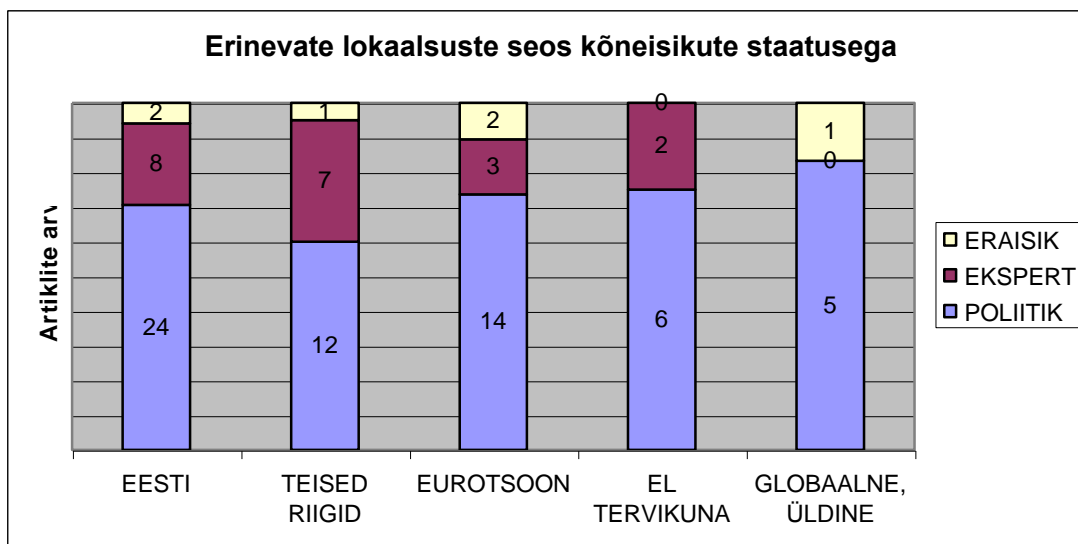
Graafik 8. Erinevate argumentatsiooni aluste ja kõneisiku staatuse kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamusartiklites.

Graafikult selgub, et nii kasu, huvi ja rahalist tulu kui väärtuseid ja põhimõtteid on argumentidena välja toonud peamiselt poliitikud. Seega ei saa väita, justkui oleks poliitikute seisukohad kuidagi raha- ja ekspertide omad väärtuspõhisemad või vastupidi.

Küll on näha, et suhteliselt enam kui poliitikud kasutavad eksperdid oma retoorikas innustavaid või hoiatavaid eeskujusid ja kogemusi, seaduseid, kokkuleppeid ja regulatsioone, teaduslikke põhjendusi, statistikat ja arenguloogikat ning autoriteete ja traditsioone.

5.4.6 Argumentatsiooni lokaalsuse seos kõneisiku staatusega

Alapeatükk peaks välja selgitama, millised seosed valitsevad kõneisiku staatuse ning tema poolt kasutatava argumentatsiooni lokaalsuse vahel

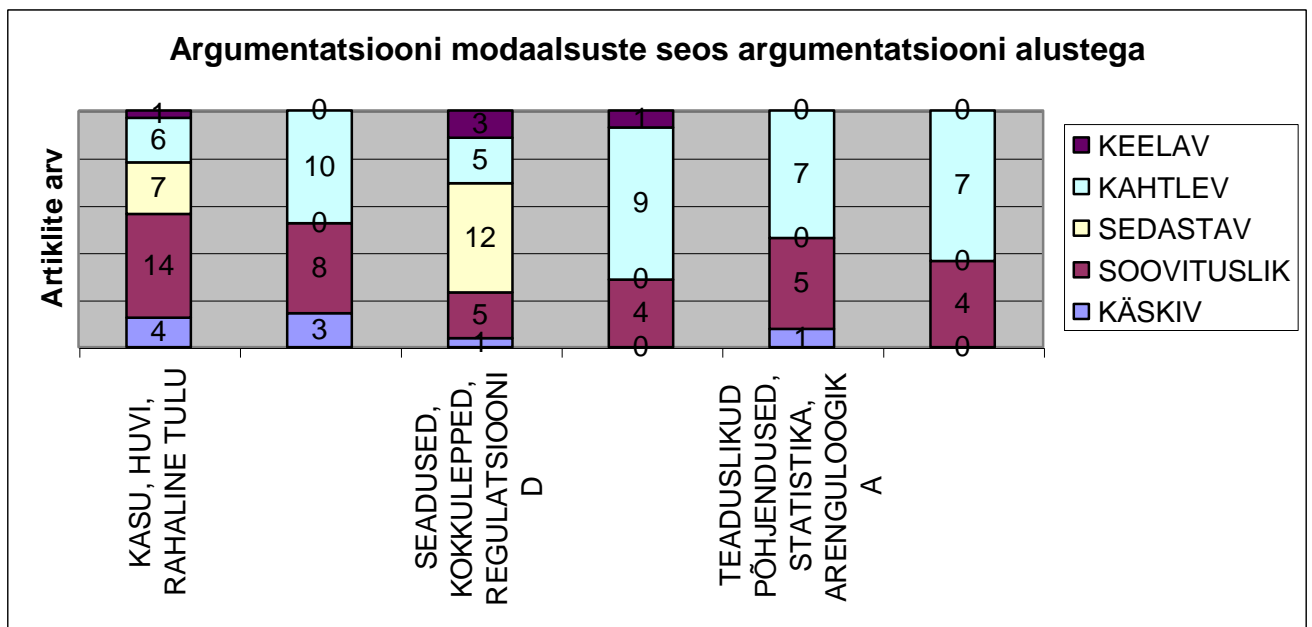
Graafik 9. Erinevate lokaalsuste ja kõneisiku staatuste kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamuskirjeldustes.

Ilmneb, et poliitikute argumentidele on kõige vähem omane teiste riikide lokaalsus ning suhteliselt kõige rohkem lähtuvad nad globaalsetest, üldistest huvidest. Siiski ei ole vahed erinevate lokaalsuste vahel väga suured ning poliitikud domineerivad kõneisikutena kõikide lokaalsuste lõikes.

Ekspertide poolt torkab silma nende märkimisväärne esindatus teistest riikidest lähtuvate argumentide autorite seas. Kuivõrd tegemist on Eestist kõige kaugemal seisva lokaalsusega, võib järeldada, et ekspertidel on Eesti valijate hääle pärast konkureerivatest poliitikutest rohkem põhjust teemat ka kaugemalt kajastada.

5.4.7 Argumentatsiooni aluse seos modaalsusega

Alapeatüki eesmärk on selgitada, milliseid modaalsuse vorme kasutatakse erineva argumentatsiooni esituses. Kuivõrd käskiv, soovituslik ja sedastav modaalsus on omased EFSFi pooldajatele, kahtlev ja keelav modaalsus aga vastastele, on siit võimalik välja lugeda pooldajate ja vastaste peamised argumente.

Graafik 10. Erinevate modaalsuste ja argumentatsiooni aluste kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamuskirjeldustes.

Käskiv modaalsuse põhjendused

Käskivat modaalsust esineb üheksas vaatlusaluses artiklis, millest kuus on ilmunud Äripäevas ja kolm Õhtulehes. Käskivaks hindas autor EFSFiga liitumist toetavad argumendid, mis ei pidanud ühinemisotsust lihtsalt soovitavaks, vaid esitasid selle vältimatu, kohustusliku nõudena, ilma seisukohta proportsionaalselt põhjendamata.

Kasu, huvi või rahalist tulu väljendasid autorid argumendina neljas artiklis. Kõigis neis rõhutatakse Euroopa finantstugevusest tulenevat tulu, näiteks selgitab Heido Vitsur arvamuskirjelduses “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011): *EL ei saa vahetu ja nakkusohhtliku võlaprobleemi tõttu lasta ühelgi eurot kasutaval riigil pankrotti minna.*

Neljas artiklis toetuvad arvamuskirjeldused ka autoriteetidele või traditsioonidele. Neis kõigis suhtutakse liitumise kohustuslikkusse kui aksioomi. Näiteks tunnistas Toomas-Hendrik Ilves uudises “Ilves: euroala kriisile tuleb panna piir” (Äripäev 22.07.2011): *Olgem ausad, meil ei ole ka teist valikut.*

Kolmes artiklis mainitakse põhjendusena väärtuseid ja põhimõtteid. Nii rõhutab Vitsur samas arvamuses integratsiooni olulisust: *Sõltumata fondi edukusest peab Eesti pikas perspektiivis mängima eurosooni säilimisele*. Jürgen Ligi uudises “Ligi: Euroopast abi saav Eesti peaks teiste abistamise osas vait olema” (Õhtuleht 31.05.2011) toob aga välja hoopis tänuvõla aspekti, mis kajastub juba uudise pealkirjas. Uudises “Ligi kreeklaste abistamisest: ebameeldiv, kuid meile jõukohane” (Õhtuleht 27.09.2011) rõhutab Ligi Eesti mainet Euroopa liitlaste silmis: *...ei pea võimalikuks, et Eesti võtaks Euroopa riikide võlakriisi lahendamises ükskõikse kõrvaltvaataja ning jänestsõitja positsiooni*.

Jüri Kõo viitab uudises “Jüri Kõo: riigikogu liikmena hääletaksin EFSFi poolt” (Äripäev 26.09.2011) riigiülestele kokkulepetele: *Kui me oleme juba eurosooni liikmeks ennast võtnud, siis peame sellega arvestama, et meil on kohustusi*.

Andrus Ansip toetub uudises “Ansip: hätta sattunud ei tohi välja kupatada” (Äripäev 08.09.2011) üldisele arenguloogikale: *Alati on võimalik abistada neid, kes on abi saamiseks valmis ja kes ise kõigest väest pingutavad, et oma rahandus korda saada*.

Soovitusliku modaalsuse põhjendused

Soovituslikku modaalsust esineb 20 vaatlusaluses artiklis, neist 15 on ilmunud Äripäevas ja viis Õhtulehes. Soovituslikeks hindas autor EFSFi toetavad argumendid, mis jätsid ruumi vastuvaidlemiseks ning olid esitatud pehmemal kujul kui käskivat modaalsust kandvad argumendid.

Kasu, huvi või rahalist tulu mainitakse põhjendusena 14 artiklis. Levinuima alateemana käib põhjendustest läbi Euroopa finantstugevus, millest on juttu 11 artiklis. Näiteks seletab Jürgen Ligi uudises “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (Äripäev 30.05.2011) üldsõnaliselt: *Kõik peaks pöörduma sellega, et euroala on tugevam kui enne*. Kolmes artiklis tõdevad autorid, et hoolimata abipaketis osalemisega seonduvatest kulutustest jääb Eesti “saldo” tänu Euroopast saadud abile ikkagi plussi ning seetõttu on kohustuste jagamine meile kasulik. Nii märgib Andrus Ansip uudises “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011) irooniliselt, et erinevalt ise raha välja andmisest on konsensus kerge

tekkima, kui teemaks on Euroopa Liidu ühisest eelarvest Eestile tehtavad maksed: *Muidugi peame raha saama! – ja saamegi sellel finantsperioodil 3,4 miljardit eurot.* Samuti kolmes artiklis peetakse oluliseks ülemaailmse tasakaalu säilimist, milles ka Eestil jaatava EFSFi-otsusega oma roll mängida on. Nii kirjeldab Jürgen Ligi uudises “Ligi: EFSFi otsuse pidurdamine oleks piinlik” (Äripäev 20.09.2011) Eesti-poolse otsuse pidurdamise mõju: *...päris kindlasti näeksime selle tulemusi maailma majandusnäitajates.* Kahes artiklis lähtuvad autorid pragmaatilisest tõdemusest, et alternatiivid osutuksid kulukamaks. Ühes neist, arvamuses “Üle võimete elamise valus lõppvaatus” (Äripäev 29.07.2011), märgib Taavi Rõivas: *EFSF ja ESM on eurotsooni riikidele küll kulukad ettevõtmised, kuid väga suure tõenäosusega oleks alternatiivid veel kulukamad.* Ühes artiklis, Andres Tupitsa arvamuses “Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks” (Äripäev 20.06.2011) toob autor välja ka otsese rahalise võidu aspekti. Muuhulgas kirjutab Tupits: *Eesti pankadele ja pensionifondidele tähendab see [EFSFist tulenev rahaturgude stabiilsus] võimalust ka edaspidi oma vabu vahendeid euroriikide võlakirjadesse paigutada ning jätkuvalt hinnata selliseid rahapaigutusi riskivabadeks.*

Väärtuseid ja põhimõtteid peetakse mainimisväärseks kaheksas soovituslikku modaalsust kandvas artiklis. Populaarseimaks argumendiks selles kategoorias on euroopalik solidaarsus, mida rõhutab kuus artiklit. Näiteks selgitab Toomas-Hendrik Ilves uudises “Ilves püüdis Timo Soinit veenda kreeklasi toetama” (Äripäev 26.09.2011) Soome Põlissoomlaste erakonna liidrile euroskeptik Timo Soinile, et kindlamale pinnale jõudmiseks vajatakse solidaarsust kriisiriikidega. Maineküsimust puudutab kolm artiklit. Juba eelnevalt mainitud kohtumisest loodud uudises “Ilves: euroala päästepakett tuleb vastu võtta” (Õhtuleht 26.09.2011) väidab Ilves ühtlasi: *...laiemalt räägime me ju usaldusest euro ja kõigi euromaade vastu, mille eelduseks on euroala oskus ja tahe oma probleeme lahendada edukalt, kiiresti ja kestlikult.*

Korra on põhjendusena kõne alla tulnud integratsioon: Heido Vitsuri arvamuses “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011) lausub autor: *...ühisraha kasutusele võtmine oli ELi üks pretensioonikam initsiatiiv, mistõttu ebaõnnestumine võib tähendada kogu Euroopa integratsiooni idee läbi kukkumist.* Ühe korra peetakse märkimisväärseks ka tänuvõlga: Andrus Ansip teatab uudises “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011): *Aidates*

teisi on meil moraalne õigus loota, et ka teised meid aitavad, kui meil peaks abi vaja minema.

Teaduslike põhjenduste, statistika või arenguloogikaga selgitatakse soovituslikus toonis fondiga liitumise vajalikkust viies artiklis. Levinuimaks argumendiks on faktilised kinnitused abiprogrammi jõukohasusest. Näiteks kinnitab Jürgen Ligi uudises “Jürgen Ligi: Euroopast abi saav Eesti peaks teiste abistamise asjus vait olema” (Õhtuleht 31.05.2011): *Need (abi)programmid iseenesest mingit üle jõu käivat koormust Eestile ei pane, kuna me oleme ise oma laenukoormuse puudujääki vaos hoidnud, siis saame hakkama.* Korra mainitakse argumendina rahva toetust: Andrus Ansip peab artiklis “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011) Emori küsitlusest nähtuvat 42-protsendilist toetust piisavaks: arvestades küsimuse sõnastust “Kas Eesti riik peaks rahaliselt toetama võlakriisis olevaid Euroopa Liidu riike?” on toetajate hulk peaministri sõnutsi isegi üllatavalt suur. Üks artikkel, Taavi Rõivase arvamislugu “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011) seab kahtluse alla fondi vastaste argumentide asjakohasuse: *...asjalikus arutelus ei räägita emotsionaalselt, kuid tegelikkusesse mittepuutuvalt õpetajate ja päästjate palgaraha Kreekasse viimisest, mida loomulikult ei tehta.*

Autoriteete ja traditsiooni tuuakse kilbile neljas artiklis. Kahel korral teatatakse väidet sügavamalt põhjendamata, et liitumise vajalikkus on aksioomiks. Nii rõhutab Taavi Rõivas aramusloos “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011) juba pealkirjast märgatavat väidet. Andrus Ansip toob uudises “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011) välja tõsiasja, et Eesti juba on IMFi liige, mis analoogselt EFSFigal abilaene jagab: *Eesti on olnud Rahvusvahelise Valuutafondi liige alates 1992. aastast.* Majandusloogikat kasutab argumendina Andrus Ansip artiklis “Ansip: abipaketti ei saa käsitleda kui üliriskantset paigutust!” (Õhtuleht 16.06.2011), väites, et vahel on kasulik ka pankrotipessa laenu anda, tuues sisse mikroökonoomilise võrdluse: *Näiteks võime rääkida tehasest, mis ilma täiendava laenuta peaks töö lõpetama. Tehasel on varaks mutreid, mikrofone, toole, laudu, mille müügist teeniks vähem kui siis, kui tehas edasi funktsioneeriks. Kui võlausaldajad on nõus laenu võtma, et see viimane laen rahuldatakse eelisjärjekorras, siis teatud tingimustel on see mõistlik ja seda tehakse.*

Seaduseid, kokkuleppeid, regulatsioone esineb soovituslike argumentide seas viies artiklis. Kolmel korral tõdevad autorid, et tegelikult on siseriiklik konsensus fondiga liitumiseks olemas ning vastalised korjavad vaid populistlike plusspunkte. Näiteks väidab Taavi Rõivas arvamuses “Üle võimete elamise valus lõppvaatus” (Äripäev 29.07.2011): *...kõikide Riigikogu fraktsioonide ja komisjonide esindajad on otsustanud konsensuslikult Eesti osalemise EFSFs ja ESMs*. Samuti kolmes artiklis toonitatakse, et EFSFiga liitumine on Eesti põhiseadusega igati kooskõlas vaatamata sellele, et vastased seda kahtluse alla seavad. Nii selgitabki Sven Sester uudises “Sester: kõik olulised EFSFi otsused teeb riigikogu” (Äripäev 29.09.2011), et kõik põhimõttelised fondi puudutavad otsused tehakse edaspidi parlamendis: *See vastab igati meie põhiseadusele, mille kohaselt otsustab riigile varaliste kohustuste võtmise riigikogu*.

Innustavaid või hoiatavaid eeskujusid ja kogemusi esineb argumentatsiooni seas neljas artiklis. Kahel korral rõhutavad autorid, et abivajajate hulk on piiratud, vastukaaluna kriitikute väitele, mille kohaselt võib võlakriis levida üle terve Euroopa. Jürgen Ligi sõnab uudises “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (Äripäev 30.05.2011), et uusi hädalisi riike Kreekale, Iirimaaale ja Portugalile lisandumas ei paista. Samuti kahel korral tuletatakse meelde edulugusid minevikust, kus abivajajast taas normaalne majanduspartner saanud on. Andrus Ansip meenutab uudises “Ansip: hätta sattunud ei tohi välja kupatada” (Äripäev 08.09.2011) Läti näidet, kes veel 2009. aastal oli finantskriisi keskmes: *Läti rahandus on järgmisel aastal üks kõige paremini korras olevaid rahandusi Euroopa Liidus*. Ühes artiklis, Heido Vitsuri arvamuses “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011), hoiatab autor aga just vastupidi võlakriisi laienemise eest, mille vältimiseks tuleb EFSF käiku lasta. Tuues näiteks juba “kukkunud” Portugali, hoiatab ta: *On võimalik, et kriisi jätkudes kammitakse turul kõikide probleemsemate maade võlapaberid ükshaaval läbi. Võlaprobleem ripub vahetu ja nakkusohtlikuna kogu Euroopa raha- ja pangandussüsteemi kohal*.

Sedastava modaalsuse põhjendused

Sedastavad modaalsust esineb 13 artiklis, neist üheksa on ilmunud Äripäevas ja neli Õhtulehes. Sedastavateks hindas autor väited, mis esitasid EFSFiga seonduvat kui juba käesolevat paratamatust. Need väited ei olnud suunatud otsuse tegemise suunamisele nagu käskiva modaalsusega väited, pigem käsitletakse neis väidetes liitumist juba eksisteeriva objektiivse reaalsusena.

Ootuspäraselt kõige rohkem põhjendatakse sedastavas toonis liitumise vajalikkust seaduste, kokkulepete ja regulatsioonidega, kokku 12 artiklis – seadustähega vaielda pole nende arvamuste autorite hinnangul mõtet. Üheksas artiklis rõhutavad autorid laenude ranget tingimuslikkust. Näiteks kirjeldab Sven Sester arvamusloos “Kui me põlevat Kreekat ei aita, süttime ka ise” (Äripäev 26.09.2011) EFSFi toimimist: *...liikmesriigile antakse finantstoetust ainult konkreetse majandusprogrammi toetamiseks ja selle elluviimise tagatisel.* Kahes artiklis näidatakse liitumise kooskõla Eesti põhiseadusega. Nii iseloomustab Sester uudises “Sester: kõik olulised EFSFiga seotud otsused teeb riigikogu” (Õhtuleht 29.09.2011) vastõlmitud kokkulepet: *See vastab igati meie põhiseadusele, mille kohaselt otsustab riigile varaliste kohustuste võtmise riigikogu.* Andres Tupits toob arvamusloos “Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks” (Äripäev 20.06.2011) välja Eesti kasuks mängiva ajavõidu, milles ühtlasti peegeldub teadmine, et fondiga liitutakse nagunii: *Arvestades Euroopa Liidu nõukogul alla kirjutatud EFSFi aktsionäride lepingu muudatusi ning nimetatud lepingust tulenevaid protseduureegleid, võib Eesti saamine EFSFi aktsionäriks viibida veel mõnda aega.* Jürgen Ligi mängib uudises “Ligi: EFSFi otsuse pidurdamine oleks piinlik” (Äripäev 20.09.2011) rahvusvahelisele kaardile, üle Eesti pea käivale mängule, selgitades, et EFSFi näol on tegu euroala kõigi riikide eraõigusliku lepinguga, mis sõlmiti enne meie liitumist eurosooniga. Taavi Rõivas annab aga arvamusloos “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011) mõista, et tegelikult on täpne tegevuskava Eestiski juba konsensuslikult kokku lepitud: *Defitsiidist järk-järgult väljumiseks ongi vaja põhjalikke kärpe-, lisatulu- ja reformiprogramme, millega liitumist võlausaldajad võlgnikelt nõuavad ning mille vastutasuks rangelt tingimuslikku leevenduslaenu antakse.*

Kasu, huvi või rahalise tuluga põhjendavad autorid liitumise vajalikkust seitsmes artiklis, kus EFSFiga seotud rahaliikumisi kirjeldatakse kui vältimatut protsessi.

Kolmes artiklis tuuakse välja otsene rahaline võit. Jürgen Ligi uudises “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (Äripäev 30.05.2011) teatab näiteks kindlal toonil, et nii garantiidelt kui abilaenudelt teenib Eesti intressi. Kolmes artiklis rõhutatakse ka Euroopa finantstugevust. Nii teab Ligi uudises “Ligi: Euroopa Liidu kriisi haldamise meetmed on tõhusad” (Õhtuleht 23.11.2010) juba 2010. aastal öelda, et meetmed leevendavad raskustesse sattunud euroala riikide olukorda ja toetavad majandusreforme. Kahes artiklites pehmendatakse hirmu fondiga seonduvate väljaminekute ees, väites, et tegelik kohustus jääb kardetust väiksemaks, Näiteks kirjutab Sven Sester arvamuses “Kui me põlevat Kreekat ei aita, süttime ka ise” (Äripäev 26.09.2011), et tegelik garantii maht jääb maksimaalsest prognoosist 2,5 miljardist eurost väiksemaks, sest Portugalile ja Iirimaale on väljamakseid juba tehtud, nende garanteerimisel Eesti aga ei osalenud.

Kahtleva modaalsuse põhjendused

Kahtlevat modaalsust esineb kõigis 16 laias laastus EFSFi liitumise vastu olevas artiklis, millest kümme ilmus Äripäevas ja kuus Õhtulehes. Kahtlevateks lugesi autor väited, mis argumentatsiooni toel võimalikku liitumist kritiseerisid, ent ei andnud siiski otsest ei-hääletuse käsku.

Kümnel korral lähtuvad kahtlejad väärtustest ja põhimõtetest. Kõigis kümnes on kõne all solidaarsuse puudumine Euroopa Liidus ja eurotsoonis – ehk põhimõtteliselt vastukäik EFSFi pooldajatele, kes just solidaarsust kriisiriikidega rõhutada armastavad. Nii kirjutab Andres Arrak arvamuses “Raha põletamist Kreeka päikeses ei saa toetada” (Äripäev 23.06.2011) Kreeka ühiskonna ebatõhususele viidates: *...solidaarne ei saa olla oma aja ära elanud ebaefektiivsete käitumismallidega.* Kolmes artiklites tuuakse välja fondi toetajate püüde luua võltskuvandit jõukast ja hoolivast süsteemist. Kadri Simson kirjutab arvamuseartiklis “Valitsus püüab tegutseda näiliselt jõuka riigina” (Äripäev 28.09.2011): *Valitsuse soov tegutseda näiliselt jõuka riigina europoliitikas paneb meid andma garantiisid lõhkilaenanud riikidele, et nende jaoks laenamist endiselt odavana hoida.*

Üheksas artiklis innustavad või hoiatavad autorid lugejaid olemasolevate eeskujude või kogemustega. Seitsmel korral toovad autorid välja kriisiriikide, eeskätt Kreeka

fundamentaalsed vead. Nõnda kirjutab Randu Riiberg arvamuses “Tagame võõraid kohustusi, sest see on pop?” (Äripäev 29.09.2011): *Kas me saame Kreeka puhul rääkida erakorralistest asjaoludest raamlepingu mõistes? Pigem on tegemist Kreeka riigi teadlike otsustega, mis tinginud Kreeka riigi suutmatuse oma kohustusi täita.* Kolmes artiklis vaatavad autorid lootusrikkalt piiri taha, tuues esile teiste riikide EFSFi hoogu taltsutatavad meeleolud. Indrek Teder sõnab uudises “Teder kahtleb stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuses” (Äripäev 26.09.2011), et Saksamaal kui suurimal EFSFi kohustuste potentsiaalsel garanteerijal peab põhiseaduse järgi parlamendil olema määrav roll, kui tehakse otsuseid, mis puudutavad EFSFi antavate garantiikohustuste suurenemist, tuues nii suurriiki Eestilegi eeskujuks. Arvamuses “Kas me oleme eestlased või eurooplased?” (Õhtuleht 27.07.2011) julgeb Igor Gräzin koguni väita, et eurost loobumine on vajadusel võimalik: *Ca 3000 aastat sai Euroopa oma tsivilisatsiooni üles ehitatud ja elatud ilma eurota ja ma arvan, et saaks selleta läbi ehk tuhat aastat veel.* Rainer Vakra toob arvamuses “”Ei” liitumisele Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga” (Õhtuleht 23.09.2011) välja kohaliku tasandi probleemid, süüdistades valitsust valetamises: *Juba 2009. aastal teatas Kreeka makseraskustest ja mais 2010 sai riik 110 miljardit eurot abi. Selle peale tuli 4. mail 2010 meie rahandusministeeriumi ametlik pressiteade pealkirjaga "Ministeerium lubab, et Eesti Kreekale raha andma ei pea".*

Seitsmes artiklis nimetavad autorid põhjustena teaduslikud põhjendused, statistika, arenguloogika. Siin domineerib alapõhjendusena viies artiklis välja toodud väide, et abiprogrammi täitmine ei ole lihtsalt jõukohane. Nii ei usu Indrek Neivelt uudises “Neivelt: kui garantiid käiku lähevad, ei ole ühelgi riigil raha” (Äripäev 27.09.2011), et Euroopa Kreeka võlgade mahakirjutamisest pääseks: *See, et Kreeka oma kahaneva majandusega suudaks intresse teeninda, pole võimalik.* Kolmes artiklis täheldavad autorid, et Euroopa on viimaste aastate jooksul oluliselt muutunud, mistõttu vanad kokkulepped ja põhimõtted enam ei kehti. Igor Gräzin leiutab arvamuses “Kuidas eurosoonis külma arvet tahetakse teha” (Õhtuleht 28.04.2011) kirjandusliku võrdluse “Kevade” Tõnissoniga, kes pidi Tootsile raha laenama pelgalt selle pärast, et ta vales ajal kodus oli: *Kuna me aga euro tülles nii-öelda kodus olime, siis tuli meil teha sama, mis Tõnissonil – võõrast võlga käendama hakata.*

Autoriteete ja traditsioone tuuakse kilbile samuti seitmes artiklis. Kolmes artiklis kasutatakse põhjendusena majandusloogikat. Peeter Loim väljendab uudises “Peeter Loim EFSFist: kreeklane elab ju käed kõhul” (Äripäev 26.09.2011) skepsist valitsuse väite suhtes, et garantiid reaalseks rahaks ei pöördu: *...kui keegi räägib garantiist ja et see ei ole raha, siis see ei ole terve mõistusega inimene*. Kahes artiklis aga kinnitatakse, et alternatiivid EFSFile on olemas. Arvamusloos “Raha põletamist Kreeka päikeses ei saa toetada” (Äripäev 23.06.2011) teab Andres Arrak: *Euroopa ei koosne ainult lollidest. Üha rohkem kostub protestihääli selletaolise poliitika jätkamise vastu*. Kahes artiklis kritiseeritakse ka EFSFi senist kommunikatsioonist vastutavate isikute poolt. Nii avaldab Kadri Simson uudises “Keskerakond takistab riigikogus EFSFi jõustumist” (Äripäev 29.09.2011) hämmastust: *Tekib küsimus, miks koalitsioonierakonnad püüavad kiirkorras läbi suruda kahe miljardi euro saatust otsustavat eelnõu, kasutades selleks isegi õhtuseid erakorralisi istungeid*.

Kasu, huvi või rahalise tuluga põhjendavad autorid kahtlusi EFSFi suhtes kuues artiklis. Kõigis neis on ühe argumendina esile toodud otsene rahaline kahju. Margo Miljand väidab näiteks uudises “Rahvaliit: EFSF muudab Eesti majanduskasvu võimatuks” (Äripäev 29.09.2011): *Kusagilt peab ju see hiigelraha tulema, mis suurte Euroopa pankade päästmiseks välja tuleb käia. Ja ta tuleb reakodaniku taskust*. Lisaks on ühes artiklis, arvamusartiklis “Valitsus püüab tegutseda näiliselt jõuka riigina” (Äripäev 28.09.2011) Euroopa võlakriisi kirjeldatud kui võõrast mure. Kadri Simson väidab: *...need, kes päästavad Kreekat, päästavad eelkõige oma pankasid. Meie ei olnud nende probleemide tekkimisel kaasvastutajad ning pankade rekapiitaliseerimise probleem ei puuduta meil tegutsemaid panku*.

Viies artiklis märgivad autorid ära EFSFi juriidilise küsitavuse. Neljas artiklis näevad autorid vastuolu riigieelarve baasseadusega. Näiteks uudises “Sotsid: euroala päästepaketiga ühinemise eelnõu on puhas praak” (Äripäev 20.09.2011) märgib Eiki Nestor: *See eelnõu läheb minu arvates vastuollu riigieelarve baasseadusega, kus on üles loetletud, kellele võib riik garantiisid anda. EFSFi puhul on tegu Luxembourgis registreeritud eraõigusliku äriühinguga, siin ei luba kehtiv seadus riigi nimel rahalisi kohustusi võtta*. Kolmes artiklis aga astutakse samm edasi ning seatakse küsimärgi alla kooskõla põhiseadusega. Uudises “Teder seadis stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuse kahtluse alla” (Õhtuleht 26.09.2011) möönab Teder küll, et põhiseadus

ei keela otseselt EFSFi osalemist, kuid lisab: *Olles aga analüüsinud kõnealust otsuse eelnõud, leian, et otsuse eelnõu kooskõla põhiseadusega on küsitav.*

Keelava modaalsuse põhjendused

Keelavat modaalsust esineb viies artiklis, neli neist on ilmunud Äripäevas ja üks Õhtulehes. Keelavatena defineeris autor väited, mis otsesõnu EFSFi vastu hääletama üles kutsusid.

Kolmes artiklis lähtutakse seadustest, täpsemalt vastuolust riigieelarve baasseadusega. Näiteks uudises “Sotsid: EFSFi eelnõud on vaja parandada” (Äripäev 21.09.2011) väljendavad sotsiaaldemokraadid veendumust, et ühinemise otsuse eelnõud ei saa kuidagi heaks kiita.

Ühes artiklis on autorit keelavale hoiakule ajendanud kasu, huvi või rahaline tulu. Selleks on Margo Miljandi arvamusel põhinev uudis “Rahvaliit: EFSF muudab Eesti majanduskasvu võimatuks” (Äripäev 29.09.2011). Siin toob Miljand ühelt poolt välja otsese rahalise kahju, väites, et võlakohustused muudavad lähikümneks võimatuks Eesti majanduskasvu, teisalt aga peab eurot põhimõtteliselt vääraks sammuks, kinnitades, et Eesti peaks eurosooni võlgade maksmise asemel tagasi minema rahvusvaluutale.

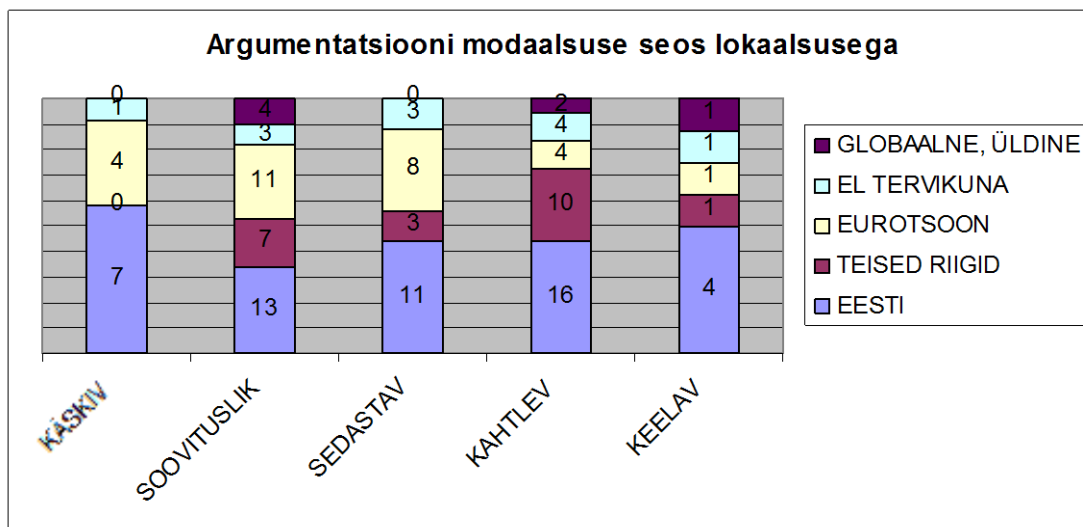
Ühes artiklis keskendutakse hoiatavale kogemusele, täpsemalt Kreeka ühiskonna fundamentaalsele veale: Andres Arrak kinnitab aramusloos “Raha põletamist Kreeka päikeses ei saa toetada” (Äripäev 23.06.2011), et kogu Kreeka ühiskond on valedele jalgadele üles ehitatud.

Kokkuvõtteks võib öelda, et ilmneb, et EFSFi toetavate aramusartiklite seas domineerib argumendina rahaline tulu, mida esitatakse kõige rohkem (14 artiklis) soovituslikus, aga ka käskivas ja sedastavas modaalsuses. Samas on tugevalt esindatud ka seadused, kokkulepped ja regulatsioonid, mis on kilbile tõstetud eeskätt sedastavas modaalsuses (12 artiklis). Samal ajal domineerivad keelav ja kahtlev modaalsus innustavate ja hoiatavate eeskujude ning autoriteetide ja traditsioonide vallas. Väärtuste ja põhimõtete ning teaduslike põhjenduste, statistika ja

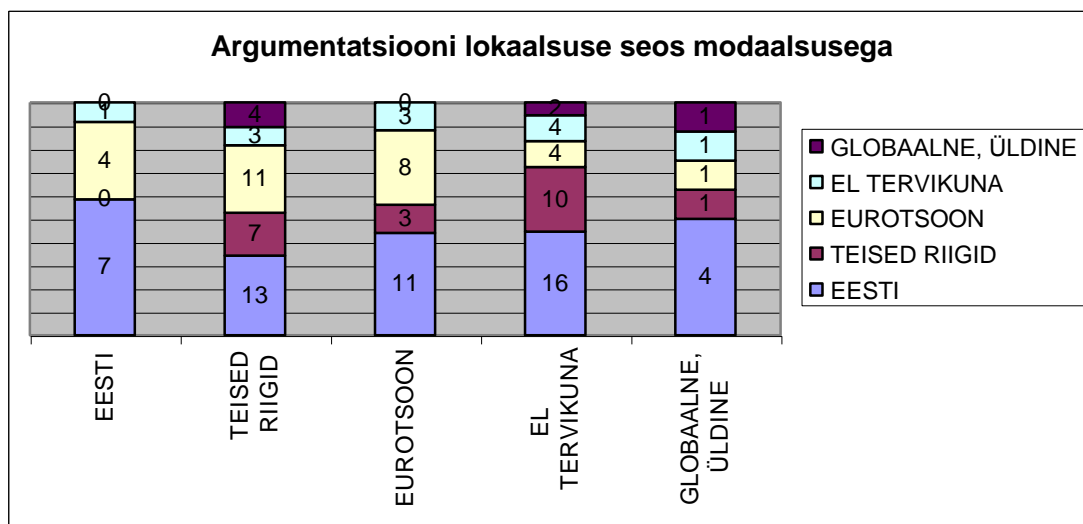
arenguloogika esiletoomise osas on EFSFi pooldajad ja vastased esinenud suhteliselt võrdselt.

5.4.8 Argumentatsiooni modaalsuse seos lokaalsusega

Alapeatüki eesmärgiks on jälgida, kuidas seostub vaatepunkti lokaalsus kasutatava argumentatsiooniga.

Graafik 11. Erinevate modaalsuste ja lokaalsuste kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamuskirjutistes.

Graafik 12. Erinevate lokaalsuste ja modaalsuste kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamuskirjutistes.

Käskiva modaalsuse lokaalsused

Eestist lähtudes kasutatakse käskivat modaalsust seitsmes artiklis. Näiteks selgitab Indrek Neivelt uudises “Neivelt: valitsus võiks pensionisamba sissemaksete taastamise edasi lükata” (Äripäev 27.09.2011), et Eesti poolt EFSFi antavad garantiid on vältimatud.

Eurotsooni vaatepunktist on problemaatikale lähenetud neljas artiklis. Näiteks sõnab ainus tööst läbi käiv välismaine arvamusiider Herman van Rompuy uudises “Van Rompuy ootab Eestilt EFSFi garanti kiiret ratifitseerimist” (Äripäev 28.09.2011), et ratifitseerimine kõigis liikmesriikides on tähtsaim samm euroala stabiliseerimiseks.

Laiemalt Euroopa Liidu vaatevinklist kirjutab Heido Vitsur aramusloos “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011), märkides, et liit ei saa vahetu ja nakkusohtliku võlaprobleemi tõttu lasta ühelgi eurot kasutaval riigil pankrotti minna.

Soovitusliku modaalsuse lokaalsused

Eestist lähtudes kasutatakse soovituslikku modaalsust 13 artiklis. Näiteks lausub Sven Sester uudises “Sester: kõik olulised EFSFi otsused teeb riigikogu” (Äripäev 29.09.2011), et fondiga ühinemine on igati Eesti põhiseadusega kooskõlas.

Eurotsooni huvidega samastub autor 11 artiklis. Nii väidab Jürgen Ligi artiklis “Ligi: EFSF ei löö meid jalust” (Äripäev 27.09.2011), et Eesti partnerid eurotsoonis kaitsevad end EFSFi abil kriisi levimise eest.

Konkreetsete teiste riikide vaatepunktist on lähtunud seitsmes artiklis. Näiteks sõnab Jürgen Ligi uudises “Ligi kreeklaste abistamisest: ebaseeldiv, kuid meile jõukohane” (Õhtuleht 27.09.2011), et hädas olevad riigid vajavad reformide tegemiseks aega.

Globaalset, üldist kasu on silmas peetud neljas artiklis. Näiteks arwab Jüri Kão uudises “Jüri Kão: riigikogu liikmena hääletaksin EFSFi poolt” (Äripäev 26.09.2011), et ebakindlad signaalid Eestist nõrgestaksid maailmamajandust.

Euroopast Liidust tervikuna on lähtunud kolmes artiklis. Näiteks lausub Jürgen Ligi uudises “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (Äripäev 30.05.2011), et kogu abistav tegevus peaks pädima sellega, et euroliit on tugevam kui varem.

Sedastava modaalsuse lokaalsused

Sedastav modaalsus on kohalikke, Eesti huviseid esindades kasutusel 11 artiklis. Näiteks teab Toomas-Hendrik Ilves uudises “Ilves: euroala kriisile tuleb panna piir” (Äripäev 22.07.2011), et Eesti ei pea raha kohe kuhugi kandma, vaid annab kõigest garantii.

Eurotsooni huve kaitstakse sedastava modaalsusega kaheksas artiklis. Nõnda sõnab Jürgen Ligi uudises “Ligi: EFSF ei löö meid jalust” (Äripäev 27.09.2011), et garantii antakse arvestusega, et see oleks kõikidele riikidele jõukohane.

Euroopa Liidu vaatepunktist lähtuvad autorid kolmes artiklis. Nii lausub Jürgen Ligi uudises “Ligi: Euroopa Liidu kriisi haldamise meetmed on tõhusad” (Õhtuleht 23.11.2010), et meetmed aitavad hoida stabiilsust mitte ainult euroalal, vaid Euroopa Liidus tervikuna.

Teiste üksikute riikide vaatepunktidest lähenetakse kolmes artiklis. Näiteks sedastab Andres Tupits informatiivses arvamuseloos “Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks” (Äripäev 20.06.2011), et EFSF toimib omalaadse turvavõrguna neile riikidele, mis ise enam rahaturgudelt laenata ei saa.

Kahtleva modaalsuse lokaalsused

Kahtleva modaalsusega otseselt Eestit puudutavaid väiteid esineb 16 artiklis. Nii toob Igor Gräzin arvamuseloos “Me oleme Tallinnast ja me maksame” (Õhtuleht 27.09.2011) välja tõsiasja, et Eesti on euroala väikseim riik.

Teiste riikide tegemisi kajastavad väited kümnes artiklis. Näiteks märgib Indrek Teder uudises “Teder kahtleb stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuses” (Äripäev 26.09.2011), et Saksamaal kui suurimal EFSFi kohustuste potentsiaalsel garanteerijal peab põhiseaduse järgi parlamendil olema määrav roll.

Euroopa Liit tervikuna on fookuses neljas artiklis. Igor Gräzin kirjutab arvamuses “Kuidas eurotsoonis külma arvet tahetakse teha” (Õhtuleht 28.04.2011), et erinevad päästemehhanismid vaid lükkavad Euroopa Liidu sisemisi probleeme edasi

Eurotsooni vaatepunktist lähtutakse samuti neljas artiklis. Peeter Loim väidab uudises “Peeter Loim EFSFist: kreeklane elab ju käed kõhul” (Äripäev 26.09.2011), et väide, et teiste eurotsooni liikmete poolt hädalistele antavad garantiid reaalselt raha ei tähenda, ei päde.

Globaalset, üldist olukorda peavad silmas kaks artiklit. Igor Gräzin kirjutab arvamuses “Kas me oleme eestlased või eurooplased?” (Õhtuleht 27.07.2011), et abipakettide sisu ei mõista ka maailmas tunnustatud spetsialistid.

Keelava modaalsuse lokaalsused

Keelava modaalsusega Eestit puudutavaid väiteid esineb neljas artiklis. Näiteks märgib Eiki Nestor uudises “Sotsid: tagatise võib anda vaid riigikogu” (Õhtuleht 28.09.2011), et EFSFi eelnõu läheb vastuollu Eesti riigieelarve baasseadusega.

Teistele riikidele, täpsemalt Kreekale lokaliseeritud keelavat modaalsust esineb ühes artiklis: Andres Arrak kirjutab arvamuses “Raha põletamist Kreeka päikeses ei saa toetada” (Äripäev 23.06.2011), et kogu Kreeka ühiskond on valedetele jalgadele üles ehitatud.

Ilmneb, et suhteliselt kõige enam on Eesti seisukohast lähtudes kasutatud käskivat modaalsust (7 artiklis), seevastu soovituslikku modaalsust kõige vähem (13 artiklis).

Samuti on keelavat modaalsust Eesti-lokaalsusega argumentitdes välja toodud suhteliselt rohkem kui kahtlevat modaalsust.

Seevastu eraldi teiste riikide suhtes ei ole käskivat tooni kasutatud üldse ning keelavat modaalsust vaid ühes artiklis.

Sellest tulenevalt võib järeldada, et artiklites domineeriva arvamuse kohaselt on Eestile kui eurotsooni väikseimale ja vaeseimale riigile lubatud vähem kõhklusi kui suurematele partneritele.

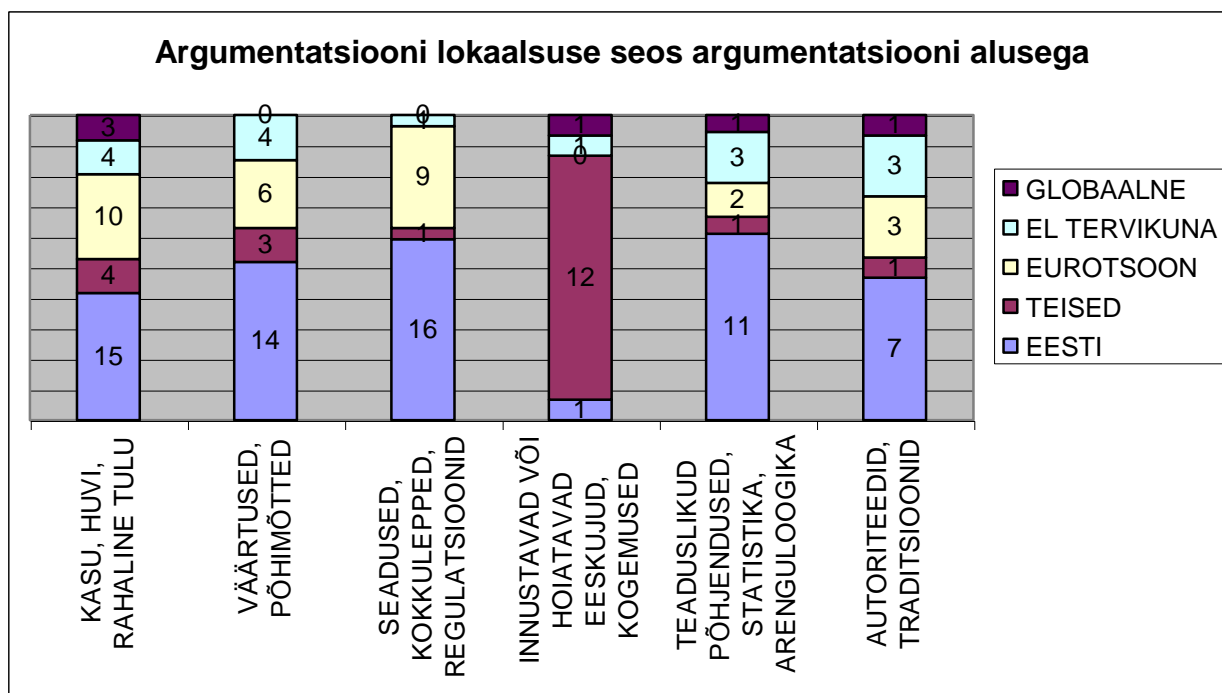
Vaadeldes teistpidi erinevate lokaalsuste modaalsusi on võimalik välja selgitada, milliste lokaalsuste seas domineerivad EFSFi pooldavad ja millistes vastalised hoiakud, mida iseloomustavad vastavalt käskiv, soovituslik ja sedastav ning keelav ja kahtlev modaalsus. Ilmneb, et erinevused on märkimisväärsed.

Kõige EFSFi-meelsemad hoiakud ilmnevad eurotsooni seisukohast esitatud argumentides: “vastaseid” ületatakse seisuga 23:5. Ainsana on absoluutarvudes ülekaalus vastuargumendid teiste riikide puhul. Eestile lokaliseeritud argumentides ületavad poolargumendid vastuargumendid seisuga 31:20.

Sellest võib järeldada, et teised riigid on toetusfondide mõju küsimuses Eesti arvamusiidrite jaoks pigem hoiatavateks kui innustavateks eeskujudeks. Kui aga sõnavõtja on juba otsustanud rääkida kogu euroala vaatepunktist, kaldub ta päästefonde pigem toetama.

5.4.9 Argumentatsiooni aluste seos lokaalsusega

Alapeatüki eesmärgiks on näidata, kuidas seostub argumendi lokaalsus selle konkreetse alusega.

Graafik 13. Erinevate lokaalsuste ja argumentatsiooni aluste kombinatsioonide esinemissagedus EFSFi-teemalistes Äripäeva ja Õhtulehe arvamuskirjeldustes.

Eesti lokaalsusega argumentide põhjendused

Eestist lähtuvaid väiteid kasutatakse argumentidena 35 artiklis.

Levinuimaks põhjenduseks Eesti-keskstel väidetel on seadused, kokkulepped ja regulatsioonid, mida tuuakse argumentidena välja 16 artiklis.

Regulatsioonikesksete argumentide seas hoiab omakorda esikohta vastuolu riigieelarve baasseadusega, millele on tähelepanu pööratud viies artiklis. Näiteks märgib Rannar Vassiljev uudises “Sotsid: euroala päästepaketiga ühinemise eelnõu on puhas praak” (Äripäev 20.09.2011), et valitsus pidanuks riigikogu riigieelarve baasseaduse muutmiseks juba 2011. aasta suvel kokku kutsuma.

Kooskõla põhiseadusega puudutavaid väiteid esineb viies artiklis: neist aga kolmes hinnatakse EFSFi liitumine igati põhiseadusega kooskõlas olevaks ning kahes seatakse küsimärgi alla. Nii väidab Sven Sester uudises “Sester: kõik olulised EFSFi seotud otsused teeb riigikogu” (Õhtuleht 29.09.2011), et EFSFi ühinemine

vastab igati põhiseadusele. Samas väidab Indrek Teder uudises “Teder seadis stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuse kahtluse alla” (Õhtuleht 26.09.2011), et otsuse eelnõu riigikogu piisavat kaasatust ei taga.

Kolm artiklit rõhutavad laenude tingimuslikkust. Näiteks lausub Andrus Ansip artiklis “Ansip: abipaketti ei saa käsitleda kui üliriskantset paigutust” (Õhtuleht 16.06.2011), et Euroopa riikide abipakettides osalemine ei ole üliriskantne tegevus.

Kolmes artiklis märgivad autorid, et tegelikult on konsensus fondiga liitumiseks Eesti poliitilisel maastikul olemas ning vastuväited on vaid populistlik hääletpüüdmine. Nii selgitab Taavi Rõivas aramusloos “Üle võimete elamise valus lõppvaatus” (Äripäev 29.07.2011), et suletud uste taga on liitumine juba kõigi parlamendierakondade poolt konsensusliku heakskiidu saanud.

Ühes artiklis, Andres Tupitsa aramusloos “Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks” (Äripäev 20.06.2011) toob autor välja ajalisest viivitusest tuleneva võidu, märkides, et Eesti saamine EFSFi aktsionäriks võib seadusandlikust protsessist tulenevalt veel viibida.

Ühes artiklis, uudises “Ligi: EFSFi otsuse pidurdamine oleks piinlik” (Äripäev 20.09.2011) viitab Jürgen Ligi riigiülestele kokkulepetele: Eesti peaks seega leppima sellega, et EFSFi alusleping sõlmiti juba enne Eesti ühinemist euroalaga.

15 artiklis sõnastavad autorid põhjusena kasu, huvi või rahalise tulu.

Kokku kaheksas artiklis on põhjendusena kõne all otsene rahaline kasu või kahju: neist kolm näeb EFSFi positiivses ja viis negatiivses võtmes. Ühelt poolt väidab Jürgen Ligi uudises “Ligi: Euroopast abi saav Eesti peaks teiste abistamise osas vait olema” (Õhtuleht 31.05.2011), et nii garantiid kui laenud teenivad laenuandjale intresse. Teisalt kirjutab Randu Riiberg aramusloos “Tagame võõraid kohustusi, sest see on pop?” (Äripäev 29.09.2011), et riik peaks inimesi enam veenma, et tulevased laenusaajad võimelised võlgu teenindama on.

Euroopa finantstugevusest kõnelevad viis artiklit, neli EFSFi poolt ja üks vastu. Sven Sester püstitab aramusloos “Kui me põlevat Kreekat ei aita, süttime ka ise” (Äripäev 26.09.2011) oletuse, et Eesti ei suuda suure tõenäosusega olla edukas, kui naabrid on maksejõuetuks jäänud. Vastukaaluks väidab aga Kadri Simson aramusloos “Valitsus soovib tegutsega näiliselt jõuka riigina” (Äripäev 28.09.2011), et Kreekaga seonduvad raskused on Eesti jaoks võõras mure: abipakettidega päästetakse Kreekas seotud pankasid, mis aga Eestis tegutsevaid panku ei puuduta.

Kolmes artiklis väljendatakse seisukohta, et Euroopast saadud abi arvesse võttes jääb Eesti “saldo” ka abipakettides osalemisele vaatamata plussi. Andrus Ansip märgib uudises “Ansip: hätta sattunud ei tohi välja kupatada” (Äripäev 08.09.2011), et kunagi ei või teada, millal Eesti ise abi vajab.

Kolme artikli autorite sõnutsi jääb tegelik abi kardetust väiksemaks. Jürgen Ligi tutvustab uudises “Ligi: EFSF ei löö meid jalust” (Äripäev 27.09.2011) rahandusministeeriumi prognoosi, mille kohaselt läheb EFSFi antud summadest kahe aastaga käiku vaid kolmandik.

Kaks artiklit kajastab täiesti vastandlikest lähtepunktidest EFSFi alternatiivide temaatikat. Taavi Rõivase aramusloos “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011) väidab autor nipsisõnaliselt, et alternatiivsed stsenaariumid oleksid veelgi kulukamad. Margo Miljand aga avaldab uudises “Rahvaliit: EFSF muudab Eesti majanduskasvu võimatuks” (Äripäev 29.09.2011) arvamust, et eurotsooni võlgade maksmise asemel tuleks hoopis rahvusvaluutale tagasi minna.

Väärtused ja põhimõtted on Eesti vaatevinklist argumentidena kasutusel 14 artiklis. Neist kümnes artiklis on fookuses solidaarsus. Kaks artiklit manitsevad eestimaalasi olema kannatajatega euroopalikult solidaarsed, näiteks väidab Jürgen Ligi uudises “Ligi kreeklaste abistamisest: ebageeldiv, kuid meile jõukohane” (Õhtuleht 27.09.2011), et Eesti nõusolekuta jääks lahendus sündimata. Seevastu kaheksa artiklit heidavad eurotsoonile ja Euroopa Liidule ette solidaarsuse puudumist, näiteks sõnab Kadri Simson uudises “Keskerakond takistab riigikogus EFSFi jõustumist” (Äripäev 29.09.2011), et vastutust otsuse eest peavad kandma tulevased põlvned.

Neli artiklit puudutavad maine teemat. Kaks neist rõhutavad Eesti vajadust EFSFi ühinemise teel oma mainet hoida, näiteks märgib Jürgen Ligi uudises “Ligi: EFSFi otsuse pidurdamine oleks piinlik” (Äripäev 20.09.2011), et otsuse pidurdamine seaks Eesti rahvusvaheliselt piinlikusse olukorda. Kaks artiklit aga süüdistavad Eesti valitsust võltsmaine kujundamises, näiteks esitab Kadri Simson arvamuloos “Valitsus soovib tegutseda näiliselt jõuka riigina” (Äripäev 28.09.2011) juba pealkirjas kajastuva väite.

Kahes artiklis rõhutavad autorid Eesti tänuvõlga Euroopa ees, kusjuures mitte niivõrd rahalises kui moraalses plaanis. Seda suhtumist näitab juba uudisartikli “Ligi Euroopast abi saav Eesti peaks teiste abistamise osas vait olema” (Õhtuleht 31.05.2011) pealkiri.

Ühes artiklis märgib autor ära integratsiooni teema: Heido Vitsur kirjutab arvamuloos “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011), et sõltumata fondi edukusest peab Eesti pikas perspektiivis mängima eurosooni säilimise peale.

Teaduslikud põhjendused, statistika ja arenguloogika esinevad argumentatsioonis 11 artiklis.

Kuus artiklit puudutavad abiprogrammi jõukohasust: kolm hindavad selle Eestile suupäraseks, kolm pigem mitte. Jürgen Ligi sõnab uudises “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (Äripäev 30.05.2011), et abiprogrammid Eestile üle jõu käivat koormust ei pane. Seevastu Rainer Vakra arvamuloos “”Ei” liitumisele Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga” (Õhtuleht 23.09.2011) kirjutab, et garantiide rakendumisel satuks Eesti ise abivajaja rolli.

Kahes artiklis väljendatakse seisukohta, et pärast Eesti liitumist on euroliit sel määral muutunud, et vanad põhimõtted enam ei kehti. Nii leiab Igor Gräzin arvamuloos “Kuidas eurosoonis külma arvet tahetakse teha” (Õhtuleht 28.04.2011), et EFSF on Eestile pähe määratud automaatselt, sundimaks käendama võõrast võlga.

Ühe artikli kohaselt on aga rahva toetus EFSFile piisavalt suur: uudises “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011) väidab Andrus Ansip, et abistamise toetajate hulk (Emori küsitluse kohaselt 42 protsenti rahvast) on isegi üllatavalt suur.

Üks artikkel seab kahtluse alla vastasargumentide asjakohasuse: Taavi Rõivas kirjutab arvamuses “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011), et emotsionaalsed väited õpetajate ja päästjate palgaraha Kreekasse viimisest ei vasta tegelikkusele.

Autoriteetid, traditsioonid esinevad seitsme artikli argumentatsioonis.

Viies artiklis lähenetakse autoriteetsest vaatenurgast põhimõttelisele küsimusele “Kas EFSFiga liitumine on vältimatu?”. Neli artiklit vastab sellele jaatavalt, näiteks Indrek Neivelt uudises “Neivelt: valitsus võiks pensionisamba sissemaksete tagastamise edasi lükata” (Õhtuleht 27.09.2011) tõdeb, et EFSFile antavad garantiid on vältimatud. Seevastu Igor Gräzin kirjutab arvamuses “Kuidas eurosoonis külma arvet tahetakse teha” (Õhtuleht 28.04.2011), et võimulolijate väide, et EFSFist paremat võimalust pole, on pelgalt väide.

Ühes artiklis rõhutab autor, et Eesti juba osaleb EFSFiga analoogselt toimivates abistavates organisatsioonides: Andrus Ansip toob uudises “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011) välja tõsiasja, et Eesti juba on IMFi liige, mis sarnaselt EFSFiga abilaene jagab.

Ühes artiklis aga näeb autor EFSFi pooldajate argumentides majandusloogilisi vastuolusid: Indrek Neivelt sõnab uudises “Kui garantiid käiku lähevad, pole ühelgi riigil raha” (Äripäev 27.09.2011), et risk jääb alati riskiks, olenemata sellest, kas anda garantiid või laenu.

Ühes artiklis heidab autor riigile ette puudulikku kommunikatsiooni, nimelt väidab Kadri Simson uudises “Keskerakond takistab riigikogus EFSFi jõustumist” (Äripäev 29.09.2011), et võimulolijad üritavad otsuse läbi suruda kiirkorras õhtuhämaruses.

Ühes artiklis tuuakse välja ka hoiatav kogemus minevikus.

Nimelt kirjutab Rainer Vakra arvamuses “”Ei” ühinemisele Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga” (Õhtuleht 23.09.2011), et valitsus on minevikus käitunud valelikult: Kreeka teatas Kreeka teatas juba 2009. aastal makseraskustest, ent sellest hoolimata kinnitas rahandusministeerium viimase hetkeni, et Eesti Kreekat toetama ei pea.

Eurotsooni lokaalsusega argumentide põhjendused

Eurotsooni-keskseid argumente esineb 19 artiklis.

Kasu, huvi, rahaline tulu on argumentiks kümnes artiklis.

Levinuimaks argumentiks on Euroopa finantstugevus, mis on kasutusel kaheksas artiklis. Näiteks selgitab Herman van Rompuy artiklis “Van Rompuy ootab Eestilt EFSFi garantii kiiret ratifitseerimist” (Äripäev 28.09.2011), et ratifitseerimine kõigis liikmesriikides on tähtsaim samm euroala stabiliseerimiseks.

Kahes artiklis viidatakse otsesele rahalisele kahjule. Näiteks Indrek Neivelt uudises “Neivelt: kui garantiid käiku lähevad, pole ühelgi riigil raha” (Äripäev 27.09.2011) väidab, et garantiide täitmine käiks üle jõu kõigile euroala riikidele.

Ühes artiklis tõdeb autor, et EFSFil puuduvad alternatiivid: Taavi Rõivas kirjutab arvamuses “Üle võimete elamise valus lõppvaatus” (Äripäev 29.07.2011), et fondi alternatiivid oleksid eurotsoonile suure tõenäosusega veel kulukamad.

Seadused, kokkulepped, regulatsioonid on argumentidena kasutusel üheksas artiklis.

Kaheksas artiklis panevad autorid rõhku laenude rangele tingimuslikkusele. Näiteks teatab Jürgen Ligi uudises “Ligi: Euroopa Liidu kriisi haldamise meetmed on tõhusad” (Õhtuleht 23.11.2010), et laenupakettide puhul on tegemist kõigest riigi laenude garanteerimisega, reaalne raha saadakse aga finantsturgudelt.

Jüri Kão lähtub uudises “Jüri Kão: riigikogu liikmena hääletaksin EFSFi poolt” (Äripäev 26.09.2011) riigiülestest kokkulepetest, tuletades meelde, et eurosooni liikmelisusega kaasnevad lisaks positiivsetele asjadele ka kohustused.

Väärtuseid, põhimõtteid kasutatakse argumentidena kuues artiklis.

Euroopalikust solidaarsusest räägitakse kuues artiklis, neist neljas positiivses ja kahes negatiivses mõttes. Ühelt poolt selgitab Toomas-Hendrik Ilves uudises “Ilves püüdis Timo Soinit veenda kreeklasi toetama” (Äripäev 26.09.2011), et euroala riigid vajavad kindlamale pinnale jõudmiseks solidaarsust kriisiriikidega. Teisalt aga kirjutab Igor Gräzin arvamuses “Kuidas eurosoonis külma arvet tahetakse teha” (Õhtuleht 28.04.2011), kuidas euroala solidaarsuse puudumist näitab tõik, et püksirihma pingutanud eestlased peavad kinni maksma prassijate võlad.

Maineküsimust puudutavad kaks artiklit. Toomas-Hendrik Ilves märgib uudises “Ilves: euroala päästepakett tuleb vastu võtta” (Õhtuleht 26.09.2011), et laiemas plaanis seisneb küsimus usalduses kogu eurosooni vastu.

Autoriteete, traditsioone kasutatakse argumentidena kolmes artiklis.

Neist majandusloogikast on juttu kahes artiklis, ent vastuolulises tähenduses. Andrus Ansip seletab uudises “Ansip: abipaketti ei saa käsitleda kui üliriskantset paigutust” (Õhtuleht 16.06.2011), et vahel võib olla majanduslikult kasulik ka pankrotipessa laenu anda. Seevastu Peeter Loim tõdeb uudises “Peeter Loim EFSFist: kreeklane elab ju käed kõhul” (Äripäev 26.09.2011), et väide, mille kohaselt garantiid ei tähenda reaalselt raha, ei päde.

Ühes artiklis käsitletakse liitumist kui aksiomi: Jüri Kão väidab artiklis “Jüri Kão: riigikogu liikmena hääletaksin EFSFi poolt” (Äripäev 26.09.2011), et “ei”tagajärjed oleksid košmaarsed.

Teaduslikke põhjendusi, statistikat või arenguloogikat kasutatakse kahes artiklis.

Mõlemas on kõne all abiprogrammi jõukohasus. Uudises “Ligi: Euroopast abi saav Eesti peaks teiste abistamise osas vait olema” (Õhtuleht 31.05.2011) lausub Jürgen Ligi, et lähiaastatel garantiid tegelikult ei realiseeru.

Teiste riikide lokaalsusega argumentide põhjendused

Teistest riikidest lähtuvad argumendid on kasutusel 19 artiklis.

Innustavad või hoiatavad eeskujud, kogemused on kasutusel 12 artiklis.

Neist üheksa meenutavad senist praktikat teiste riikide abistamisel: kaks keskendub edulugudele ja seitse ettemääratud ebaõnnestumisele. Ühelt poolt toonitab Andrus Ansip uudises “Ansip: hätta sattunud ei tohiks välja kupatada” (Äripäev 08.09.2011), et Läti näidet meenutades ei tohiks hädalisi eurotsoonist välja visata. Teisalt aga kirjutab Igor Gräzin aramusloos “Kas me oleme eestlased või eurooplased?” (Õhtuleht 27.07.2011), et kreeklastel pole motivatsiooni majandust korda teha, sest fondid garanteerivad nende heaolu.

Kaks artiklit rõhutavad abistatavate hulga piiratust. Nii väidab Jürgen Ligi uudises “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (Äripäev 30.05.2011), et uusi hädalisi riike lisaks Portugalile, Iirimaale ja Kreekale ei paista.

Kahes artiklis tuuakse kahtlevas mõttes eeskujuks teised euroriigid, kes abistamisest keelduvad või seda piiravad. Näiteks margib Indrek Teder uudises “Teder kahtleb stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuses” (Äripäev 26.09.2011), et Saksamaal kui suurimal EFSFi kohustuste potentsiaalsel garanteerijal peab põhiseaduse järgi parlamendil olema määrav roll.

Ühes artiklis, Heido Vitsuri aramusloos “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011) hoiatab autor kriisi võimaliku laienemise eest: *Portugali näitel on näha, kui kergelt võivad nõrgema majandusega riigid sattuda turu surve alla.*

Kasu, huvi või rahalist tulu on silmas peetud neljas artiklis.

Kõigis neis räägitakse Euroopa finantstugevusest. Nii väidab Jürgen Ligi uudises “Ligi: Euroopa Liidu kriisi haldamise meetmed on tõhusad” (Õhtuleht 23.11.2010), et meetmed leevendavad raskustesse sattunud euroala riikide olukorda ja toetavad majandusreforme.

Väärtused, põhimõtted on kõne all kolmes artiklis.

Kõigis neis on juttu solidaarsuses, kahes nähakse selle tugevust, ühes nõrkust. Ühelt poolt tuletab Jürgen Ligi uudises “Ligi kreeklaste abistamisest: ebameeldiv, kuid meile jõukohane” (Õhtuleht 27.09.2011) meelde, et teised riigid tulevad ka hädalistele appi. Samas aga selgitab Margo Miljand loos “Rahvaliit: EFSF muudab Eesti majanduskasvu võimatuks” (Äripäev 29.09.2011), et solidaarsusest ei saa juttu olla, sest teised riigid on end lõhki laenanud, sest pole kinni piiranud laenupiirangust 60 protsenti SKP-st, mida Eesti on teinud.

Üks artikkel räägib seadustest, kokkulepetest, regulatsioonidest.

Jürgen Ligi märgib loos “Ligi: EFSF ei löö meid jalust” (Äripäev 27.09.2011) ära laenude tingimuslikkuse. *Hädas olevatele riikidele antakse võimalus oma majandust korrastada.*

Üks artikkel räägib teaduslikest põhjendustest, statistikast või arenguloogikast.

Indrek Neivelt tõdeb uudises “Neivelt: kui garantiid käiku lähevad, pole ühelgi riigil raha” (Äripäev 27.09.2011), et abiprogramm pole jõukohane: Kreeka kahaneva majandusega ei suuda intresse teenindada.

Üks artikkel toetub autoriteetidele, traditsioonidele.

Igor Gräzin näeb arvamusloos “Kuidas eurosoonis külma arvet tahetakse teha” (Õhtuleht 28.04.2011) Kreeka käitumises majandusloogilisi vastuolusid: näiteks lubadus maid erastada on tema hinnangul vaid retooriline žest.

Euroopa Liidu lokaalsusega argumentide põhjendused

Euroopa Liidu vaatepunktist lähtub kaheksa artiklit.

Neljas artiklis kasutatakse argumendina väärtuseid, põhimõtteid.

Kahes neist on kõne all solidaarsus, täpsemalt selle puudumine. Igor Gräzin väljendab arvamusoos “Kas me oleme eestlased või eurooplased” (Õhtuleht 27.07.2011) hinnangut, et solidaarsus ei ole argument, sest poliitilisel tasandil ei käitu Euroopa riigid tihti solidaarselt.

Ühes artiklis rõhutatakse integratsiooni olulisust: Heido Vitsur märgib arvamusoos “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011), et ühisraha ebaõnnestumine võib tähendada kogu Euroopa integratsiooni idee läbikukkumist.

Ühes artiklis kritiseeritakse Euroopa liidreid võltsmaine loomise pärast. Igor Gräzin kirjutab arvamusoos “Me oleme Tallinnast ja me maksame” (Õhtuleht 27.09.2011), et liidrite võitlus ei käi mitte euro, vaid seniste institutsioonide ja ametite säilimise eest.

Neljas artiklis on argumendiks kasu, huvi, rahaline tulu.

Kõigis neis rõhutatakse Euroopa finantstugevust. Jürgen Ligi väidab uudises “Ligi: Euroopa Liidu kriisi haldamise meetmed on tõhusad” (Õhtuleht 23.11.2010), et meetmed aitavad hoida stabiilsust euroalal tervikuna.

Ühes artiklis on argumendiks ka otsene rahaline võit: Taavi Rõivas märgib arvamusoos “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011), et kaudsemalt päästab Euroopa Liit pensionifonde ja kodulaenuintresse.

Kolmes artiklis toetutakse autoriteetidele, traditsioonidele.

Kõigis neis on jutuks alternatiivide võimalikkus: üks artikkel kirjeldab liitumise kohustuslikkust kui aksioomi, kaks aga näevad ka alternatiive. Ühelt poolt väljendab

Taavi Rõivas arvamuses “Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata” (Äripäev 26.09.2011) juba pealkirjast ilmnevat motet. Teisalt väidab Igor Gräzin arvamuses “Me oleme Tallinnast ja me maksame” (Õhtuleht 27.09.2011), et alternatiivsete stsenaariumide puudumine näitab juhtivate tegelaste mõtlemisvõimetust.

Kolmes artiklis lähtutakse innustavatest või hoiatavatest eeskujudest, kogemustest.

Kahes artiklis on kõne all abivajajate fundamentaalsed vead. Igor Gräzin kirjutab arvamuses “Me oleme Tallinnast ja me maksame” (Õhtuleht 27.09.2011), et kuna Euroopa Liit on sotsialistlike abipakettidega Kreeka ja teised riigid pakrotti viinud, ei maksa loota, et samad inimesed suudaks riike turumajanduslike võtetega päästa.

Ühes artiklis, Igor Gräzini arvamuses “Kas me oleme eestlased või eurooplased?” (Õhtuleht 27.07.2011) näeb autor võimalust vajadusel ka eurost loobuda: *Eurotsooni kukkumine ei hävita Euroopat.*

Ühes artiklis, Igor Gräzini arvamuses “Me oleme Tallinnast ja me maksame” (Õhtuleht 27.09.2011) tuuakse eeskujuks teised tõrkujad: *Teised riigid (Holland, Slovakkia, Soome) tõrguvad abistamisprotsessis osalemast, seni eurotsooni ukse taga olnud riigid, nagu Suurbritannia, Tšehhi, aga ka Bulgaaria kaugenevad veelgi.*

Seadused, kokkulepped, regulatsioonid on argumendiks ühes artiklis.

Jürgen Ligi väidab artiklis “Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus” (30.05.2011), et igasugune abi saamine on seotud rangete tingimustega ning tegemist pole tagastamatu abiga.

Teaduslikud põhjendused, statistika, arenguloogika on argumendiks samuti ühes artiklis.

Heido Vitsur väidab arvamuses “Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik” (Äripäev 14.06.2011), et Euroopa Liit võidab asjade kordaajamiseks aega.

Globaalse lokaalsusega argumentide põhjendused

Globaalsel tasandil lähenetakse probleemile kuues artiklis.

Kasu, huvi, rahaline tulu on neist kõne all kolmes.

Kõigis kolmes artiklis räägitakse ülemaailmsest tasakaalust. Näiteks teatab Jürgen Ligi uudises “Ligi: EFSFi otsuse pidurdamine oleks piinlik” (Äripäev 20.09.2011), et otsuse pidurdamine Eesti poolt kajastuks negatiivselt kogu maailma majandusnäitajates.

Innustavad või hoiatavad eeskujud, kogemused on kõne all ühes artiklis.

Täpsemalt on jutuks abistavate edulood minevikust. Andrus Ansip selgitab uudises “Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada” (Äripäev 20.06.2011), et EFSFigaga sarnaselt toimiva IMFi laenud on aidanud paljudel riikidel üle maailma kriisist üle saada.

Teaduslikud põhjendused, statistika, arenguloogika on jutuks ühes artiklis.

Täpsemalt on jutuks abiprogrammi mittejõukohasus. Igor Gräzin väidab arvamuses “Kas me oleme eestlased või eurooplased?” (Õhtuleht 27.07.2011), et abifondidele esmaõiguse andmine tagab, et vabast rahandusest Kreekasse ja teistesse hädalistesse riikidesse raha ei tule.

Autoriteetid, traditsioonid on kõne all ühes artiklis.

Täpsemalt on jutuks kommunikatsiooniprobleemid. Igor Gräzin kirjutab arvamuses “Me oleme Tallinnast ja me maksame” (Õhtuleht 27.09.2011), et pakettide sisu on arusaamatuks jäänud ka spetsialistidele.

Ilmneb, et Eesti vaatepunktist on sisuliselt võrdsel määral esindatud rahalised argumendid, väärtused ja seaduslikud põhjendused. Teistele riikidele lokaliseeritud

argumentide puhul torkab silma, et peamiselt üle pooltel juhtudel, kasutatakse neid innustavate või hoiatavate eeskujude ja kogemustena. Eurotsoon eristub lokaalsusena teistest rahaliste argumentidena suurema osakaalu poolest kõigist argumentidest. Veelgi suurem on rahaliste argumenide osatähtsus ülemaailmse vaatevinkli puhul, ehkki siin tasub silmas pidada ka asjaolu, et seda lokaalsust on üldse kõige vähem kasutatud.

6. Järeldused ja diskussioon

Seminaritöös uuris autor Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi käsitlemist Eesti juhtivas majandusväljaandes Äripäev ning tabloidis Õhtuleht. Töös keskendus autor ajale, mis eelnes 29. septembrile 2011 ehk päevale, mil Riigikogu EFSFi liitumise eelnõu heaks kiitis. Ootuspäraselt tõusis teema mõlemas väljaandes aktiivselt fookusesse alles mõned kuud enne Riigikogu hääletust, ehkki fond loodi juba 2010. aasta mais.

Edasises uuringus võiks kaaluda ka 29. septembri järgsete artiklite lisamist valimisse, kuna tänaseks on Riigikogu otsusest juba omajagu aega möödunud ning ka eurosooni rahanduslik seis muutunud. Muuhulgas on reitinguagentuur Standard & Poor's langetanud EFSFi tippreitingut, mis alguses retoorikas fondi kasuks rääkis. Oleks huvitav näha, kas pärast otsust langes meedia tagasi endisesse apaatiasse või on teemast siiski rohkem rääkima hakatud.

Kaugemaleulatuvate järelduste tegemiseks oleks samas ilmselt vaja läbi viia ekspertintervjuud Äripäeva ja Õhtulehe ajakirjanikega, et saada selgust uudisloome köögipooles.

Järgnevalt toob autor välja vastused uurimisküsimustele.

Kuidas jaotuvad EFSFi puudutavad arvamused artiklites ja ühe allika arvamused põhinevad uudisartiklites ajateljel?

Nii Äripäeva kui Õhtulehe puhul selgus EFSFi-teemalisi artikleid ajateljele paigutades, et meediakajastuse teravik koondus riigikogu EFSFi-hääletusele eelnevale kuule: Äripäevas ilmus viimase kuu jooksul 58 artiklit (võrdluseks eelneval kuul vaid 19) ning Õhtulehes 15 artiklit (eelneval kuul vaid 1).

Lähtuvalt Bryanti ja Thompsoni (2002) *agenda-settingu* kontseptsioonist on seega mõlemad väljaanded EFSFi temaatika avalikust arutelust pikka aega eemal hoidnud

ning teema välja toonud alles viimasel hetkel, mil valitsus on otsuse teinud ning parlamendihääletus paljaks vormistamiseks kujunemas.

Et märkimisväärse rahasumma eraldamist tähendav riigikogu otsus kerkib kahe suure meediaväljaande huviorbiiti alles siis, kui hääletamine juba ukse ees, tuleb nõustuda Adequate Informationi Managementi uuringuga, mille kohaselt on Euroopa Liidu teemade kajastamine meedias jäänud endiselt piiratud ja lünklikuks (Tammpuu 2002).

Milliste kõneisikute arvamused jäävad üldises meediakajastuses domineerima?

Kinnitust leidis fakt, et valdavalt on EFSFi teemal sõna võtnud kitsas poliitikute ringkond. Eriti torkab silma rahandusminister Jürgen Ligi, kelle arvamuste põhjal on kirjutatud Äripäevas kaheksa ja Õhtulehes neli artiklit.

Ühelt poolt on tegemist tõepoolest ilmselt ühe pädevaima allikaga, ent silma torkab siiski valitsuserakondade esindajate ebaproportsionaalselt suur osakaal mõlemas väljaandes sõna saavate kõneisikute seas.

Nii Äripäevas kui Õhtulehes domineerivad kõneisikute seas selgelt poliitikud, kelle sulest või suu läbi on kirja pandud mõlemas väljaandes üle poole EFSFi-teemalisi artikleid. Ekspertide hinnangute osakaal jääb mõlemas väljaandes alla kolmandiku ning täiesti marginaalne on ajakirjanike ja eraisikute roll, mis on paradoksaalselt eriti olematuks kahanenud end inimese “igapäevaseks kaaslaseks” titulleerinud Õhtulehes, kus on vaatlusalusel perioodil avaldatud vaid üks ajakirjaniku (õigemini juhtkirjana kogu toimetuse) ning mitte ühegi eraisiku, niinimetatud tavakodaniku arvamust.

Omapärasel kombel on arvuliselt kõige rohkem EFSFiga liitumist pooldavaid kui sellele vastu seisvaid arvamused kirjutanud või uudisartiklitele aluseks olnud Reformierakonna liikmed: rahandusminister Jürgen Ligi ja riigikogu liige Igor Gräzin. Juba fakt, et EFSFi peamine kriitik kuulub valitsuserakonda, näitab vastasleeri pingi lühidust, ning sellest tulenevalt satub kahtluse alla Äripäeva ja Õhtulehe roll “väravavahtidena” (Bryant & Thompson 2002): tekib kahtlus, kas reaalse oponentide seisukohad pole mitte tähelepanuta jäänud. Teisalt, nagu juba eespool

mainitud, tuleks sellele küsimusele ammendamalt vastamiseks läbi viia ekspertintervjuud ajakirjanike ja toimetajatega.

Milline on arvamused valdav hoiak Äripäevas?

Ilmnes, et selgelt EFSFi toetama kalduvaid artikleid oli Äripäevas märgatavalt rohkem kui selle vastaseid (hoiakut kandvate aramusartiklite suhe 15:10), ehkki valdav osa artikleid jäid mõistagi uudisajakirjandusele kohaselt neutraalseks. Mõneti paradoksaalselt tellis just Äripäev Emorilt uuringu, mille kohaselt on suurem osa rahvast EFSFi vastu - samal ajal aga võimendab väljaanne ise fondi pooldajate seisukohti. Põhjused saavad laias laastus jaotuda kaheks: kas autoriteetseid fondi vastaseid on tõesti erinevate vahenditega meediaruumist eemale hoitud või pole nad ise soovinud esile astuda. Viimasel juhul võib tõepoolest olla alust fondi pooldajate vastukriitikal, mille kohaselt püüavad fondi vastu hääletanud Riigikogu saadikud lihtsalt odavat populaarsust ega suuda midagi konstruktiivset asemele pakkuda.

Milline on arvamused valdav hoiak Õhtulehes?

EFSFi kajastamine Õhtulehes haalus töö empiiriliseks aluseks olnud Emori rahvaküsitlusega, mis näitasid eestimaalaste vastuseisu hädasolevate euroriikide abistamisele, tunduvalt enam kui kajastus Äripäevas: fondi pooldavad ja vastased seisukohad olid esindatud võrdselt (hoiakut kandvate arvamused suhe 7:7).

See sobitub hästi väljaande enesetutvustusega: *Me ei soovi endale võtta õpetaja, sundija või kasvataja rolli. Me tahame olla inimesele heaks seltsiliseks teekonnal läbi iseenda ja maailma.* (Õhtuleht 2012) Võib väita, et Õhtuleht ei ürita rahva valdavalt negatiivseid seisukohti EFSFi küsimustes ümber kujundada, vaid pigem annab laialt levinud arvamustele täiendavat tuge.

Millised on peamised kasutatavad argumendid fondiga ühinemise poolt ja vastu?

Integreeritud tekstianalüüsist selgub, et kõige levinumaks põhjenduseks, mida erinevad kõneisikud argumentatsioonis kasutavad, on kasu, huvi ja rahalise tuluga seonduvad teemad, mida on kasutatud 23 vaatlusaluses artiklis 39st. Teist kohta

hoiavad seadused, kokkulepped ja regulatsioonid 21 ning väärtused ja põhimõtted 18 mainimisega. Kõige rohkem on argumente väljendatud soovituslikus modaalsuses (19 artiklis), järgnevad kahtlev modaalsus 16 ja sedastav modaalsus 13 artikliga.

Lokaalsuse poolest domineerivad Eesti-kesksed argumendid (34 artiklis), järgnevad teised riigid ja kogu eurotsoon, kummagi vaatepunktist on lähtunud 20 artiklis.

Võib järeldada, et valdavas osas seostub EFSF kui päästefond avalikus arutelus rahaga, alles seejärel tulevad põhjendustena kõne alla väärtused ja kokkulepped.

Teisalt pole ülekaal väga suur, mistõttu võib väita, et argumentatsioon on iseenesest sisu poolest küllalt mitmekesine. Ilmneb ka, et vaatamata teema rahvusvahelisuselle on arvamusi liidrid esiplaanile seadnud siiski Eesti huvid. Kuigi arvuliselt enam on kasutatud diskutiivseid modaalsusi (soovituslik ja kahtlev), torkab siiski silma normatiivsete modaalsuste (käskiv, keelav ja sedastav) suur osakaal, mis on juba iseenesest märk sisulise arutelu vähesusest.

Kõneisikute gruppide kasutatavatest argumentidest saab sisu omavaid järeldusi teha ainult poliitikute ja ekspertide puhul, sest teiste gruppide esindatus on selleks liiga väike.

Poliitikele võib ekspertidest enam omistada soovituslikku, sedastavat ja keelavat modaalsust. Selle tendentsi põhjusena võib näha EFSFi toetajate ehk valdavalt valitsuserakondade esindajate soovi rahvale vastumeelne otsus meelepärasemaks muuta, milleks on kasutusel kaks taktikat: “pehmemate”, soovituslike argumentide väljakäimine ning päästefondiga liitumise kui paratamatu reaalsuse esitamine. Meedia kaudu käskivas toonis korralduste jagamist peetaks demokraatlikus riigis ilmseks ülemääraseks võimuliialduseks, ehkki ette tuleb sedagi. Küll aga esineb nii sise- kui “päris” opositsioonipoliitikute seas keelava modaalsuse kasutamist, mis on selgitatav nende koalitsioonipoliitikute nõrgema positsiooniga, mis nõuab äärmuslikumaid meetmeid, et pildil püsida. Pelgalt kahtlevast diskuteerimisest ei ole abi, kui teine pool on juba otsust läbi surumas.

Kõige rohkem kasutavad poliitikud argumentide alustena rahalisi põhjendusi, kokku 18 artiklis. Kuna poliitikud esindavad avalikus debatis rahvast, tõestab see, et rahalist tulu peetakse üldiselt olulisemaks kui väärtuseid või kokkuleppeid.

Lokaalsuse poole pealt paistavad poliitikud silma Eesti-keskse lähenemisega; seda lokaalsust on argumentide alustena kasutatud kõige rohkem, kokku 24 artiklis. See on kooskõlas Adequate Information Managementi (AIM) uuringuga, mille kohaselt meediaväljaannete toimetustes ilmneb tugev tendents Euroopa küsimuste nn rahvuslikustamisele (Tammpuu 2010). Samas seisavad olulisel kohal ka eurosooni huvid mainimisega 14 artiklis. Seega võib nõustuda ka teise AIMi järeldusega, mille kohaselt ilmneb ajakirjanduspraktikate ja põhimõtete ning Euroopa Liidu poliitilise retoorika võrdlusel nn rahvusliku huvi *versus* Euroopa ühishuvi diskursuse vastandumine (Tammpuu 2010).

Eksperdid kasutavad kõige enam kahtlevat ja käskivat modaalsust, vastavalt viies ja kolmes artiklis. Ilmselt võivad poliitilisest kemplemisest eemalseisvad spetsialistid endale poliitikutest enam lubada kahtlevaid ja arutlevaid seisukohti ning on tõenäoline, et selle vaatenurga esindamiseks väljaanded ka nende poole pöörduvad. Leidub aga ka arvestatav hulk rahandussüsteemi seespoolt hästi tundvaid eksperte, kellel pole küll poliitilist kuuluvust, ent kes sellegipoolest fondiga liitumist tehniliselt korraldades on valmis selle eest ka käskivas toonis seisma.

Põhjendustest kasutavad eksperdid kõige enam seaduseid, kokkuleppeid ja regulatsioone, kokku kuues artiklis. Põhjuseks on ilmselt tõik, et õigusspetsialiste, teiste seas näiteks ka õiguskantslerit, peavad meediaväljaanded neutraalsemaks ja pädevamaks EFSFi juriidilist rolli kommenteerima.

Lokaalsustest eelistavad ka eksperdid sarnaselt poliitikutele Eestit, mille vaatepunktist lähtutakse kaheksas artiklis. Tihedalt kannul on aga ka teised riigid, mille seisukohti on kirjeldatud seitsmes artiklis. Seega on eksperdid poliitikutest suhteliselt enam võimelised teiste riikide kogemusi tõlgendama.

Modaalsusi ja argumentide aluseid omavahel võrreldes ilmes, et kõige suurema ülekaalu saavutasid EFSFi pooldavad modaalsused (käskiv, soovituslik ja sedastav)

kasu, huvi ja rahalist tulu väljendavate argumentide seas. Tulemust võib pidada mõnevõrra üllatuslikuks, kuivõrd fondiga ühinemine tähendas Eesti jaoks kahe miljardi euro suuruses laenude garanteerimist, võimalik rahaline kasu on aga sootuks abstraktsem ja kaugem. Seetõttu tundub, et fondi vastased ei ole suutnud kolmandikku riigieelarvest hõlmavat garantiid vastuargumendina piisavalt tugevalt kilbile tõsta.

EFSFi vastu olemist väljendavad modaalsused (keelav ja kahtlev) saavutasid aga suurima ülekaalu innustavaid või hoiatavaid eeskujusid ja kogemusi esile toovate argumentide seas. Seega tundub, et senine praktika hätta sattunud riikide abistamise osas pole arvamusiidreid selle vajalikkuses veennud ning negatiivseid näiteid on positiivsetest selgelt enam.

Modaalsuste ja lokaalsuste omavahelisi kombinatsioone uurides selgus, et EFSFi pooldavad modaalsused domineerivad kõige rohkem eurotsoonile lokaliseeritud argumentides. See on seletatav võimalusega, et eurotsooni tulevikult mõtlevadki eeskätt ühiste struktuuride toetajad, mitmedki vastased näeksid soovunelmana pigem euroala kui moodustise hukku.

EFSFi vastu olemist väljendavad modaalsused esinesid aga kõige rohkem teiste riikide lokaalsusest lähtuvates argumentides. Järeldus on analoogne, mis kogemuste ja eeskujude puhul argumentatsiooni alustena: seni ei ole abifondid ja päästepaketid end arvamusiidrite hinnangul pigem õigustanud.

Võrreldes argumentatsiooni aluseid ja lokaalsusi pidas autor kõige olulisemaks jälgida põhjenduste poole pealt raha ja väärtuste vastasseisu. Selgus, et kõige suuremat ülekaalu omasid rahalised argumendid globaalsete, üldiste argumentide seas, et aga globaalse lokaalsusega argumente esines erinevatest lokaalsustest kõige vähem, võib olla tegemist ka juhusliku kokkusattumusega.

Suure ülekaalu saavutas raha väärtuste üle aga euroala puhul, kus rahapõhiseid argumente kasutati kümnes ning väärtuspõhiseid kuues artiklis. Sellest järeldub, et euroala nähakse eeskätt rahandusliiduna, mille eesmärk on üldine majanduslik õitseng, mitte aga niivõrd väärtuspõhise instrumendina.

Samas on väärtused ja raha võrdselt nelja artikliga esindatud Euroopa Liidu puhul. Seega on üldises retoorikas eurosoon ja Euroopa Liit üksteisest eristatud: kui ELi puhul peetakse olulisemaks ka ühist väärtuskeskkonda, siis euroalas ei nähta niivõrd järjekordset sammu Euroopa integratsiooni poole kui puhtalt rahapoliitilise instrumenti.

Laiemas plaanis koorub argumentide analüüsist autori hinnangul aga välja kaks peamist järeldust.

Esiteks näitab käskiva, keelava ja sedastava modaalsuse suur osakaal kõigi tunnuste lõikes normatiivse diskursuse domineerimist arutleva-analüütilise diskursuse üleehk teisisõnu, küllalt sageli ei vaevu autorid oma poolt- või vastuhoiakuid üldse põhjendama, mistõttu ei teki ka vaatamata kardinaalselt erinevate seisukohtade olemasolule erilist debatti. Samale probleemile viitab ka erinevate argumentide selge jagunemine ekspertide ja poliitikute, EFSFi pooldajate ja vastaste vahel. Nii räägivad poliitikud peamiselt rahast ja eksperdid seadustest; abifondiga liitumise toetajad kõnelevad hüpoteetilisest rahalisest kasust ja vastased hirmutavad teiste riikide ebaseeldivate kogemustega. Vastaspoolega diskussiooni aga üldjuhul ei astuta või siis tehakse seda vaid oponente naeruvääristaval moel, nagu Taavi Rõivas fondi toetajate poolt (*Fondi vastased jahivad populaarsust.*) või Igor Gräzin vastasleerist (*Alternatiivsete stsenaariumide puudumine näitab juhtivate tegelaste mõtlemisvõimetust.*)

Sestap võib väita, et meedia ei seisa EFSFi küsimuses arutleva demokraatia arendamise teenistuses. Ühiskonnas esinevad kaks teineteisele risti vastukäivat seisukohta, ent debatti nende vahel ei kujune.

Teine järeldus keskendub lokaalsustele Euroopa avaliku sfääri kontekstis. Eesti-kesksus domineerib nii lokaalsuste esinemise üldtabelis kui ka kõigi kõneisikute gruppide, modaalsute ja põhjenduste lõikes, välja arvatud innustavad ja hoiatavad eeskujud, kus loogilistel põhjustel domineerivad teised riigid. Seega on meedia kogu Euroopat ja maailmagi puudutava otsuse kitsendanud peamiselt rahvusliku huvi küsimuseks.

7. Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi kajastust Eesti kirjutavas meedias Äripäeva ja Õhtulehe *online*-väljaande näitel. Töö uuris artikleid, mis ilmusid enne kella 21:57 29. septembril aastal 2011, mil Riigikogu fondiga ühinemise eelnõu heaks kiitis.

Kui esimese uurimisküsimuse aluseks olid kõik nimetatud kellaajale eelnenud temaatilised artiklid, siis teise uurimisküsimus puhul said kasutatud artiklite hulka valitud kõik EFSFi puudutavad arvamused ja ühe allika arvamused põhinevad uudisartiklid. Kolmas, neljas ja viies uurimisküsimus keskendusid vaid neile artiklitele, mis kandsid EFSFi suhtes selget hoiakut. Meetodina oli kasutusel integreeritud tekstianalüüs.

Teoreetiliste aluste peatükis tegi autor ülevaate meedia rollist demokraatlikus otsustusprotsessis, kõneaine kujundamisest ning Eesti meediast Euroopa avalikus sfääris. Empiirilise poole pealt kirjeldas autor EFSFi olemust ning seost Eestiga.

Keskse probleemina huvitas autorit, kuidas täidab Eesti meedia Äripäeva ja Õhtulehe näitel oma rolli arutleva demokraatia arendajana ning kuidas asetub ta Euroopa avalikku sfääri.

Esimene uurimisküsimus uuris, kuidas jaotuvad EFSFi puudutavad arvamused ja ühe allika arvamused põhinevad uudisartiklid ajateljel. Analüüs näitas, et mõlema väljaande puhul koondub teemast kõnelemine vahetult Riigikogu otsusele eelnevasse aega: Äripäevas ilmus viimase kuu (29. august-29. september 2011) jooksul 40 protsenti ja Õhtulehes 52 protsenti kogu materjalist; seda vaatamata tõigale, et näiteks 2011. aasta esimese poolde jäid Riigikogu valimised ja valitsuse otsus EFSFiga liitumine heaks kiita.

Teine uurimisküsimus tundis huvi, millised kõneisikud kummaski väljaandes domineerivad. Selgus, et mõlemas väljaandes on suurema osa temaatilistest artiklitest kirjutanud poliitikud (vastavalt Äripäevas 67 protsenti ja Õhtulehes 72 protsenti).

Nende seas omakorda torkas silma Reformierakonna liikmete suur esindatus: peaministriparteisse kuulus 39 protsenti Äripäevas ja 56 protsenti Õhtulehes arvamust avaldanud Eesti autoritest.

Kolmas uurimisküsimus püüdis välja selgitada, millised hoiakud EFSFi suhtes domineerivad Äripäevas. Ilmnes, et selget hoiakut kandvatest aramuslugudest 60 protsenti toetas fondiga ühinemist.

Neljas uurimisküsimus küsis, millised hoiakud EFSFi suhtes domineerivad Õhtulehes. Selgus, et selget hoiakut kandvatest aramuslugudest 50 protsenti olid ühinemisele vastu.

Viiendas uurimisküsimuses küsis autor, milliseid argumente EFSFi pooldajad ja vastased oma artiklites kasutavad. Sellele küsimusele andis vastuse integreeritud tekstianalüüs.

Selgus, et eraldi võttes on kõige levinumad soovitusliku modaalsusega, kasu, huvi või rahalist tulu rõhutavad ning Eesti-kesksed argumendid.

Autor aga kombineeris nelja tunnust (argumendi modaalsus, põhjendus, lokaalsus ning kõneisiku staatus) ka omavahel.

Kõneisikute staatust ja kasutatud modaalsusi võrreldes selgus, et poliitikutele on omasem soovituslik, sedastav ja keelav, ekspertidele aga käskiv ja keelav modaalsus.

Kõneisikute staatust argumentatsiooni alustega kõrvutades ilmes, et kõige rohkem kasutavad poliitikud argumentides rahalisi põhjendusi, eksperdid aga seaduseid ja kokkuleppeid.

Kõneisikute staatuse ja kasutatavate lokaalsuste seoseid uurides tuli välja, et selgelt kõige enam lähtuvad poliitikud arvamust avaldades Eesti vaatepunktist. Eesti vaatepunkt on levinuim ka ekspertide puhul, ent pea sama palju on spetsialistid kirjeldanud teiste riikide vaatepunkti.

Modaalsusi ja argumentide aluseid kõrvutades selgus, et EFSFi pooldavad modaalsused (käskiv, soovituslik ja sedastav) saavutasid fondi vastustavate modaalsuste (keelav ja kahtlev) üle suurima ülekaalu kasu, huvi ja rahalist tulu puudutavate argumentide seas, vastupidine ülekaal aga valitses innustavatest või hoiatavatest eeskujudest ja kogemustest kõnelevate argumentide seas.

Modaalsusi ja lokaalsusi kombineerides ilmnes, et EFSFi pooldavad modaalsused domineerivad kõige selgemalt eurotsoonile lokaliseeritud argumentides, EFSFi vastu olemist väljendavad modaalsused aga teiste riikide vaatepunktist lähtuvatest argumentidest.

Argumentatsiooni aluseid ja lokaalsusi võrreldes täheldas autor, et kui eurotsooni puhul kasutavad autorid kõige rohkem rahapõhiseid argumente, siis Euroopa Liidu kui terviku vaatepunktist on sama olulisel kohal väärtused ja põhimõtted.

Diskussiooni osas arutleb autor, et edasistes uuringutes tasuks valimist laiendada nii väljaannete osas (lisada ka Postimees ja Eesti Päevaleht) kui ajalises mõõtmes (ehkki otsus EFSFi liitumise osas tehti 29. septembril 2011 ära, on päästefondi teema endiselt aktuaalne ning esimesed reaalsed sissemaksedki tehtud).

Kokkuvõttes võib aga tõdeda, et meedia on täitnud oma rolli arutleva demokraatia alalhoidjana kesiselt, kuivõrd tegelikkude debatti peegeldub vaatlusalustest artiklitest vähe, pigem räägivad osapooled üksteisest alatasa mööda. Ühtlasi ei asetu Eesti meedia EFSFi kaudu Euroopa avalikku sfääri, sest valdavalt kajastatakse teemat Eesti lokaalsusest lähtuvalt.

8. Summary

Representation of the European Financial Stability Facility in Äripäev and Õhtuleht

The purpose of this bachelor thesis (Representation of the European Financial Stability Facility in Äripäev and Õhtuleht) is to analyze how have two major Estonian daily newspapers Äripäev and Õhtuleht reflected the European Financial Stability Facility (EFSF) before 29. September 2011 – the date when Estonian Parliament Riigikogu ratified the draft that made Estonia a member of EFSF.

The general purpose of this bachelor thesis is to analyze how well have Äripäev and Õhtuleht played their roles in developing deliberative democracy through the discussion about EFSF and how well has Estonian media placed in European public sphere.

This thesis concentrates on finding out when was this topic most actively talked about, who were the main spokespersons, which opinions dominated in both newspapers and what kind of arguments were used when expressing support or resistance towards the ratification of the EFSF draft. This thesis is trying to find out what kind of public opinion about EFSF was constructed in the opinion articles and news articles based on the opinion of one source.

Different source materials and documents have been used as sources for the theoretical and empirical framework of this thesis. J. Bryant's and Thompson's "Fundamentals of Media Effects", D. McQuail's "Mass Communication Theory", P. Chilton's and C. Schäffner's "Discourse and Politics" and other theoretical works have been used in this thesis.

In order to find answers to questions raised all the articles, which were published in the online-editions of Äripäev and Õhtuleht before 21:57 29. September 2011 and that talked about EFSF were considered as part of the general selection. 173 articles that discussed EFSF were published during the selected period. 71 of these articles

were opinion articles or news articles based on one source's opinion. 39 opinion articles that reflect direct support or resistance towards EFSF were taken under closer examination and were more thoroughly analyzed in this thesis.

The background information of EFSF and its connection with Estonia are presented in the theoretical and empirical overview chapter. This chapter also explains what is the role of media in a society and talks about the construction and essence of agenda-setting and public opinion.

Results of the analysis indicate that 173 articles were published in *Äripäev* and in *Õhtuleht* that discussed EFSF during the period until 29. September 2011. The topic was most actively talked about in the one-month-period until 29. September 2011 when 73 articles were published.

As it appeared during the analysis, it is possible to bring out spokespersons according to spheres of activity. Politicians wrote the greatest number of opinion articles. They published 49 articles. 18 articles were written by scientists, experts or analytics. Journalists wrote eight articles.

All together 22 articles, which is 56% of the total number of articles under examination, expressed support towards EFSF. 17 articles were against EFSF.

Integrated content analysis showed that the most popular arguments were represented in recommending modality, reflected economical or financial reasons and were localized to Estonia.

The analysis showed also that the usage of different arguments differed a lot among different social groups (mainly politicians and experts). Also, the supporters and opponents of EFSF tended to use different modalities. Throughout all articles the arguments focused on Estonia dominated arguments with other localities.

In the chapter of discussion and conclusions the author presented some possibilities how to develop this work further. One possibility is to enlarge the selection of the

articles by adding texts published after 29. September 2011 and other editions like Postimees and Eesti Päevaleht. The other possibility is to interview the editors-in-chief and journalists with the purpose to find out how editorials and opinion articles are written.

In conclusion it can be said that Äripäev and Õhtuleht have not done enough to develop deliberative democracy as the supporters and opponents of EFSF tend to use different types of arguments and do not fall into debate too often. It can also be said that these editions do not participate enough in European public sphere as most of the arguments that are used are localized to Estonia.

9. Kasutatud kirjandus

Bagerstam, E. (1997) Ajakirjandusvabadus demokraatlikus ühiskonnas. Tartu, Tartu Ülikooli Kirjastus

Bryant, J., Thompson, S. (2002) Fundamentals of Media Effects. McCraw-Hill, New York

Chilton, P., Schäffner, C, (1997) Discourse and Politics. Van Dijk, T. *Discourse as Soicial Interaction*. London: Sage, 206-230

EFSFi kodulehekül, URL (kasutatud mai 2012)
<http://www.efsf.europa.eu/about/index.htm>

Lauristin, M. (2012) *Poliitiline kultuur ja poliitiline kommunikatsioon*. Loenguslaidid

McQuail, D. (2000) Massikommunikatsiooni teooria. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus
Riigikogu otsuse "Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi" raamlepingust ja selle muudatustest tulenevate kohustuste täitmise tagamine" eelnõu seletuskiri (2011)

Riigikogu otsus "Euroopa Finantsstabiilsuse Fondi raamlepingust ja selle muudatustest tulenevate kohustuste täitmise tagamine" (2011)

Rozental, V., Oja, A. Eestlased ei toeta laristajaid. Äripäev, 20. juuni 2011.

Standard & Poor's langetas EFSFi reitingut. Postimees, 17. jaanuar 2012

Tamppuu, P. (2010) Euroopa Liidu kommunikatsioon ja rahvuslik ajakirjandus.
Vihalemm, P. & Raudsaar, M. *Euroopa Liidu uudised ja Euroopa avalik sfäär*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 11-31

Tupits, A. Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks? Äripäev, 12. juuli 2011

Õhtulehe kodulehekül, URL (kasutatud mai 2012)
<http://www.ohhtuleht.ee/reklaam/lyhitutvustus>

Äripäeva kodulehekül, URL (kasutatud mai 2012)
<http://firma.aripaev.ee/?id=10464>

10. Lisad

10.1 Lisa 1. Kodeerimistabel

A. Artikli järjekorranumber

B. Väljaanne

1. Äripäev
2. Õhtuleht

C. Pealkiri (sõnadega)

D. Ilmumise periood

1. 29. august 2011 - 28. september 2011
2. 29. juuli 2011 - 29. august 2011
3. 29. juuni 2011 - 28. juuli 2011
4. 29. mai 2011 - 28. juuni 2011
5. 29. aprill 2011 - 28. mai 2011
6. 29. märts 2011 - 28. aprill 2011
7. 1. märts 2011 - 28. märts 2011
8. 29. jaanuar 2011 - 28. veebruar 2011
9. 29. detsember 2010 - 28. jaanuar 2011
10. 29. november 2010 - 28. detsember 2010
11. 29. oktoober 2010 - 28. november 2010
12. 29. september 2010 - 28. oktoober 2010
13. 29. august 2010 - 28. september 2010
14. 29. juuli 2010 - 28. august 2010
15. 29. juuni 2010 - 28. juuli 2010
16. 29. mai 2010 – 28. juuni 2010
17. kuni 28. mai 2010

E. Žanr

1. Uudis
2. Arvamuslugu

F. Seisukohavõtja staatus

1. Ajakirjanik
2. Poliitik
3. Ekspert
4. Erasik

G. Autori erakondlik kuuluvus

1. Reformierakond
2. Isamaa ja Res Publica Liit
3. Keskerakond
4. Sotsiaaldemokraadid
5. Muu erakond
6. Puudub / autor pole Eestist

H. Artikli hoiak Eesti ühinemise osas EFSFiga

1. Poolt
2. Vastu

10.2 Lisa 2. Täidetud kodeerimistabel

A	B	C	D	E	F	G	H
1	1	Ligi abist euroala hädalistele: ebamugav koormus	4	1	2	1	1
2	1	Ebatäiuslik rahaliit on Eestile siiski kasulik	4	2	3	3	1
3	1	Ansip: sellistes küsimustes konsensust ei saa eeldada	4	1	2	1	1
4	1	Mis on EFSF ehk Eesti esimene samm võlakriisi lahendamiseks	4	2	3	6	1
5	1	Ilves: euroala kriisile tuleb panna piir	3	1	2	6	1
6	1	Üle võimete elamise valus lõppvaatus	2	2	2	1	1
7	1	Ansip: hätta sattunud ei tohi välja kupatada	1	1	2	1	1

8	1	Ligi: EFSFi otsuse pidurdamine oleks piinlik	1	1	2	1	1
9	1	Kui me põlevat Kreekat ei aita, süttime ka ise	1	2	2	2	1
10	1	Jüri Kõo: Riigikogu liikmena hääletaksin EFSFi poolt	1	1	4	6	1
11	1	Ilves püüdis Timo Soinit veenda kreeklasi toetama	1	1	2	6	1
12	1	Euroopal pole muud valikut kui Kreeka jalule aidata	1	2	2	1	1
13	1	Ligi: EFSF ei löö meid jalust	1	1	2	1	1
14	1	Van Rompuy ootab Eestilt EFSFi garantii kiiret ratifitseerimist	1	1	2	6	1
15	1	Sester: kõik olulised EFSFi otsused teeb riigikogu	1	1	2	2	1
16	1	Ligi: Euroopa Liidu kriisi haldamise meetmed on tõhusad	11	1	2	1	1
17	2	Ligi: Euroopast abi saav Eesti peaks teiste abistamise asjus wait olema	4	1	2	1	1
18	2	Ansip: abipaketti ei saa käsitleda kui üliriskantset paigutust!	4	1	2	1	1
19	2	Ilves: euroala päästepakett tuleb vastu võtta	1	1	2	6	1
20	2	Ligi kreeklaste abistamisest: ebaseeldiv, kuid meile jõukohane	1	1	2	1	1
21	2	Neivelt: valitsus võiks pensionisamba sissemaksete taastamise edasi lükata	1	1	3	6	1
22	2	Sester: kõik olulised EFSFi otsused teeb riigikogu	1	1	2	2	1
23	1	Raha põletamist Kreeka päikeses ei saa toetada	4	2	3	6	2
24	1	Sotsid: euroala päästepaketiga ühinemise eelnõu on puhas praak	1	1	2	4	2
25	1	Sotsid: EFSFi eelnõud on vaja parandada	1	1	2	4	2
26	1	Teder kahtleb stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuses	1	1	3	6	2
27	1	Peeter Loim EFSFist: kreeklane elab ju käed kõhul	1	1	4	6	2
28	1	Neivelt: kui garantiid käiku lähevad, pole ühelgi riigil raha	1	1	3	6	2
29	1	Valitsus soovib tegutseda näiliselt jõuka riigina	1	2	2	3	2
30	1	Rahvaliit: EFSF muudab Eesti majanduskasvu võimatuks	1	1	2	5	2
31	1	Keskerakond takistab riigikogus EFSFi jõustumist	1	1	2	3	2
32	1	Advokaat: tagame võõraid kohustusi, sest see on pop?	1	1	3	6	2
33	2	Kuidas eurotsoonis külma arvet tahetakse teha	6	2	2	1	2
34	2	Kas me oleme eestlased või eurooplased?	3	2	2	1	2
35	2	“Ei” liitumisele Euroopa Finantsstabiilsuse Fondiga	1	2	2	3	2
36	2	Teder seadis stabiilsusfondi eelnõu seaduslikkuse kahtluse alla	1	1	3	6	2
37	2	Me oleme Tallinnast ja me maksame	1	2	2	1	2
38	2	Nestor: tagatise võib anda vaid riigikogu	1	1	2	4	2
39	2	Gräzin: EFSF on muinasjutt! Probleeme ta ei lahenda, aga raha võtab!	1	1	2	1	2

